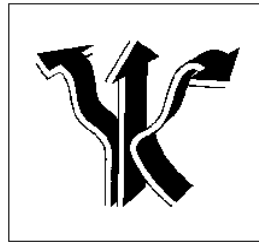

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
«ПОЛІТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ»
(для бакалаврів, магістрів)**

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2018

Підготовлено доцентом кафедри публічного адміністрування *Т. С. Яровим*

Затверджено на засіданні кафедри публічного адміністрування
(протокол № 9 від 21.04.17)

Схвалено Вченою радою Українсько-Азербайджанського інституту соціальних наук і самоврядування Г.А. Алієва (протокол № 9 від 21.04.17)

Яровий Т. С. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Політика регіонального розвитку» (для бакалаврів, магістрів). – Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. – 59 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Політика регіонального розвитку”, вказівки до написання реферату, до виконання індивідуальних завдань, засоби контролю самостійної роботи студентів, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

«Політика регіонального розвитку» є базовою дисципліною, знання якої необхідне для ефективної діяльності фахівців у публічному адмініструванні, державному управлінні та місцевому самоврядуванні як теоретиків, так і практиків. Це обумовлено вивченням комплексу питань, пов'язаних з розвитком української державності, передусім ролі регіональних механізмів у виробленні та реалізації державної політики формування єдиного гуманітарного простору в Україні.

Метою курсу «Політика регіонального розвитку» є поглиблене вивчення студентами політики регіонального розвитку і шляхів її реалізації у процесі планування, прогнозування, вироблення, здійснення, забезпечення системності державної політики, передусім формування єдиного гуманітарного простору в Україні і на регіональному рівні, а також ознайомлення з нормативно-правовою базою регулювання відносин між державою та регіонами, взаємодії органів державної влади, управління, місцевого самоврядування різних рівнів у виробленні та реалізації політики регіонального розвитку. Особливої знаковості ці процеси набувають через входження України до існуючої «Європи регіонів».

Програмою дисципліни передбачено вивчення сучасних моделей і шляхів регіонального розвитку в Україні та Європі, стратегії, державних і відомчих програм у різних сферах державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування та шляхів їх втілення у життя.

Під час вивчення курсу студенти ознайомлюються з політикою регіонального розвитку і шляхами її реалізації у процесі планування, прогнозування, вироблення, здійснення, забезпечення системності державної політики, передусім шляхом формування єдиного гуманітарного простору України на регіональному рівні. Розглядається нормативно-правова база регулювання відносин між державою та регіонами, взаємодії органів державної влади, управління, місцевого самоврядування різних рівнів у виробленні та реалізації політики регіонального розвитку. Вивчаються сучасні моделі та шляхи регіонального розвитку в Україні та Європі, стратегія, державні та відомчі програми у різних сферах державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування, шляхи їх втілення у життя.

Всебічне засвоєння матеріалів курсу дає можливість студентам

знати:

- теоретичні та правові засади регіонального розвитку, його форми і методи для аналізу та розв'язання регіональних проблем;
- основні напрями державної регіональної політики, становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні;
- теорію і практику планування та прогнозування регіонального розвитку, архітектурно-містобудівної діяльності, земельної, екологічної політики;

уміти:

використовувати:

- категорії регіонального розвитку, сучасні методологічні підходи щодо формування державної регіональної політики та політики органів місцевого самоврядування;
- законодавчі акти, форми і методи регіонального управління, планування розвитку територій, регулювання земельних відносин, охорони довкілля для аналізу та розв'язання регіональних проблем;
- технологію, форми й методи стратегічного прогнозування та оперативного планування розвитку регіону;
- адміністративні та економічні важелі управління регіональним розвитком;

визначати:

- оптимальні шляхи регіонального розвитку та місце регіонального управління у загальній системі державного управління;
- ефективність дієвих форм і методів державного управління за результатами аналізу програм розвитку територій, вітчизняного й зарубіжного досвіду їх реалізації в контексті європейської інтеграції, використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу;
- показники розвитку регіону на найближчу й віддалену перспективу на основі існуючого стану справ за умов наявних ресурсів у межах чинного правового поля шляхом зіставлення ресурсів і потреб;
- основні напрями вдосконалення організаційно-економічних механізмів щодо забезпечення охорони навколишнього середовища регіону;
- пріоритетні напрями розвитку регіону, застосовуючи комплексний підхід до аналізу державної політики та за результатами вивчення показників суспільного життя, використовуючи методи кореляційно-регресивного аналізу;

розробляти:

- пропозиції (проекти) державних, регіональних і галузевих програм регіонального соціально-економічного, гуманітарного та політичного розвитку за результатами аналізу державної політики та стану регіону на основі методології конструювання моделей, виходячи з ресурсного забезпечення та механізмів упровадження державно-управлінських рішень;
- пропозиції щодо вдосконалення чинної нормативно-правової бази регіонального розвитку на підставі визначення юридичних властивостей та на основі виявлених ознак її недосконалості, за результатами вивчення й аналізу ефективності чинних нормативно-правових документів, існуючої практики регулювання суспільних відносин у регіоні;
- проекти нормативно-правових актів, спрямовані на підтримку регіону, забезпечення функціонування у ньому господарських структур, які побудовані на різних формах власності, на засадах конституційно-правової регламентації законодавчого та нормотворчого процесів;
- внутрішню нормативну документацію (накази, розпорядження) щодо виконання завдань міжнародних, державних, місцевих, галузевих, міжгалузевих програм і проектів регіонального розвитку на засадах конкурсного відбору

виконавців (тендер, грант, конкурс) шляхом застосування методів системного аналізу;

➤ практичні рекомендації для органів державного управління та місцевого самоврядування щодо вибору ефективних інструментів і варіантів регулювання та управління регіонального розвитку на основі методів порівняльного аналізу стану регіональних процесів, рівня їх узгодженості;

➤ основні напрями вдосконалення організаційно-економічних механізмів щодо забезпечення охорони навколишнього середовища регіону;

➤ пріоритетні напрями розвитку регіону, застосовуючи комплексний підхід до аналізу державної політики та за результатами вивчення показників суспільного життя, використовуючи методи кореляційно-регресивного аналізу;

аналізувати:

➤ проблеми, ресурсний потенціал і напрями регіонального розвитку;

➤ процеси становлення регіонального розвитку та його елементів, шляхи й методи вдосконалення структури його інституційного забезпечення, політико-правові проблеми управління регіоном, приймати відповідні управлінські рішення;

контролювати:

➤ виконання заходів регіонального розвитку, відповідних законодавчих і підзаконних актів у зумовлені терміни засобами адміністрування.

Міждисциплінарні зв'язки: ця дисципліна базується на знаннях з професійно-орієнтованих дисциплін: «Публічне адміністрування», «Соціологія», «Теорія та історія державного управління», «Теорія та історія місцевого самоврядування», «Управління містом», «Основи економічної теорії», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Менеджмент», «Стратегічний менеджмент», «Організаційна поведінка», «Правознавство», «Державне та регіональне управління», «Адміністративний менеджмент», «Управління персоналом».

Засоби контролю знань студентів з дисципліни:

- *поточний контроль* студентів проводиться з метою перевірки засвоєння ними основних положень лекційного матеріалу. Він здійснюється на семінарських заняттях шляхом опитування (письмового та усного), тестування, прослуховуванням доповідей та рефератів студентів, оцінки якості відповідей на контрольні питання та індивідуальні та творчі завдання;

- *підсумковий (модульний) контроль* – здійснюється за рахунок аналізу результатів модульних контролів студентів за темами навчальної дисципліни. Підсумкова оцінка розраховується як сумарний бал успішності кожного студента за заліковими модулями навчальної дисципліни та під час проведення заліку за означеним у навчальній програмі переліком питань;

- *підсумково-модульний контроль за дисципліну* здійснюється з урахуванням середньозваженого усіх оцінок за залікові модулі. Підсумково-модульна оцінка може перескладатися з метою її підвищення у період проведення тижнів академічного контролю за означеними у навчальній програмі переліком питань.

Самостійна робота студентів є основною формою оволодіння знаннями у вільний від аудиторних занять час.

До самостійної роботи належать такі види робіт, які студенти виконують під час підготовки до всіх аудиторних занять, у процесі підготовки індивідуальних завдань, навчально-пошукової або науково-дослідної діяльності. Це не залежить від того, здійснюється робота за умов консультування викладачем, або без його участі; поза розкладом, або за розкладом, що регламентує самостійну підготовку.

З дисципліни «Політика регіонального розвитку» рекомендуються такі види самостійної роботи:

- самостійне вивчення й поглиблене опрацювання певних тем дисципліни та окремих питань;
- вивчення матеріалу лекцій за конспектами, підручниками і спеціальною літературою;
- підготовка до семінарських занять за допомогою статей з наукових періодичних журналів та авторефератів дисертацій;
- виконання індивідуальних завдань;
- виконання творчих завдань;
- підготовка до контрольних робіт та модульного тестування;
- написання рефератів;
- підготовка доповідей на студентські наукові конференції.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
«ПОЛІТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ»

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1 2 3 4	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи політики регіонального розвитку Сутність, об'єкт та функції політики регіонального розвитку Цілі, завдання, критерії політики регіонального розвитку Регіон в адміністративно-територіальній системі України Централізація і децентралізація у політиці регіонального розвитку
5 6 7 8 9	Змістовий модуль II. Історичні традиції в регіональному розвитку України Регіональний розвиток Київської Русі Особливості розвитку регіонів України в литовсько-польську добу Полково-сотенна модель в адміністративно-територіальній системі Української козацької держави Українські регіони у XIX на початку XX ст. Розвиток українських регіонів у радянську добу
10 11 12 13 14	Змістовий модуль III. Світові реалії політики регіонального розвитку Регіональний розвиток в Європейському Союзі Особливості розвитку регіонів: модель США Регіони та їх розвиток у Канаді, Австралії та Новій Зеландії Розвиток регіонів у державах на пострадянському просторі Регіони в розвитку держав Азії, Африки, Латинської Америки та Океанії
15 16 17 18 19 20	Змістовий модуль IV. Організаційно-правові засади регіонального розвитку України Місцеві державні адміністрації та їх роль у реалізації політики регіонального розвитку. Органи місцевого самоврядування у регіональному розвитку. Аналіз, його завдання, види та методи в регіональному розвитку. Планування регіонального розвитку: сутність, форми, методи. Сталість розвитку регіону та методологія її оцінювання. Прогнозування регіонального розвитку.

	Змістовий модуль V. Соціально-економічний розвиток регіону в Україні
21	Організаційна структура управління соціально-економічним розвитком регіону
22	Основні методи та важелі державного регулювання регіонального розвитку та управління трудовими ресурсами регіону
23	Бюджетні ресурси регіону та фінансові ресурси регіональних підприємств
24	Управління інвестиційною діяльністю регіону
25	Земельні ресурси, охорона навколишнього середовища та раціональне природокористування у регіоні
	Змістовий модуль VI. Регіональні механізми реалізації державної політики щодо формування єдиного гуманітарного простору в Україні
26	Реалізація державної мовної політики у регіоні та її особливості
27	Управління культурними процесами в регіоні
28	Церква та релігійні організації у гуманітарному просторі регіону
29	Управління інтеграцією національних меншин у регіональні процеси
30	Взаємодія органів влади, управління, місцевого самоврядування та самоорганізації населення у формуванні єдиного гуманітарного простору
Разом годин: 120	

**ЗМІСТ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
«ПОЛІТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ»**

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи політики регіонального розвитку

ТЕМА 1. Сутність, об'єкт та функції політики регіонального розвитку

1. Сутність політики регіонального розвитку як навчальної дисципліни.
2. Предмет політики регіонального розвитку.
3. Функції політики регіонального розвитку.
4. Основи теорії регіонального розвитку.
5. Наукові основи розробки концепції регіонального розвитку.
6. Понятійно-категоріальний апарат політики регіонального розвитку.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення політики регіонального розвитку.
2. Розкрийте предмет політики регіонального розвитку.

3. Покажіть функції політики регіонального розвитку в Україні та зарубіжних країнах.
4. Проаналізуйте основні класичні теорії регіонального розвитку.
5. Схарактеризуйте наукові основи розробки концепції регіонального розвитку.
6. Висвітліть особливості політики регіонального розвитку на сучасному етапі розвитку України.
7. Дайте визначення поняття «регіональний розвиток», «регіон».
8. Покажіть основні етапи становлення політики регіонального розвитку.
9. Дайте визначення поняття «регіоналізм» та схарактеризуйте особливості розвитку регіональної політики в Україні.
10. Розкрийте сутність теоретико-методологічних засад політики регіонального розвитку.
11. Розкрийте основні напрями дослідження політики регіонального розвитку.

Теми рефератів

1. Структура політики регіонального розвитку.
2. Нормативно-правові засади політики регіонального розвитку.
3. Теоретичні засади формування політики регіонального розвитку України.
4. Становлення та розвиток вітчизняних концепцій політики регіонального розвитку.
5. Особливості розвитку української регіоналістики у постпомаранчеву добу.
6. Європейські теорії регіоналізму.
7. Особливості регіональних досліджень.
8. Дослідження регіоналістики як наукова основа управління регіоном.

Тестові завдання

1. *Політика регіонального розвитку – це:*
 - а) цілісна управлінсько-регулятивна система розвитку регіону, яка забезпечує реалізацію основних соціально-економічних, культурно-духовних, політичних потреб і запитів регіону;
 - б) вид державно-управлінської діяльності, пов'язаний із виробленням та реалізацією національної політики на регіональному рівні;
 - в) обидві відповіді правильні;
 - г) правильних відповідей немає.
2. *Функції політики регіонального розвитку – це:*
 - а) планування регіонального розвитку;
 - б) організація управління регіональним розвитком;
 - в) регулювання регіонального розвитку;
 - г) облік і контроль регіонального розвитку;

- д) правильних відповідей немає.
- е) усі відповіді правильні.

Література [17–19]

Тема 2. Цілі, завдання, критерії політики регіонального розвитку

1. Цілі політики регіонального розвитку.
2. Завдання політики регіонального розвитку.
3. Критерії ефективності та практичної значущості політики регіонального розвитку.
4. Чинники, пріоритети, напрями реалізації регіонального розвитку.
5. Діагностика регіонального розвитку.

Питання для самоконтролю

1. Висвітліть головні цілі політики регіонального розвитку.
2. Схарактеризуйте завдання політики регіонального розвитку та їх еволюцію у процесі розвитку української державності.
3. Що таке критерії ефективності політики регіонального розвитку?
4. Визначте показники динаміки регіонального розвитку.
5. Покажіть вплив політики регіонального розвитку на оптимізацію соціально-економічних, гуманітарних і політичних процесів у регіоні.
6. Дайте характеристику основним завданням політики регіонального розвитку.
7. Покажіть чинники формування політики регіонального розвитку.
8. Поясніть базові принципи політики регіонального розвитку.
9. Що таке напрями реалізації політики регіонального розвитку?

Теми рефератів

1. Політика регіонального розвитку: світові теорії та національний теоретичний досвід вироблення цілей та завдань.
2. Принципи, функції та концепції регіонального розвитку як чинник оптимізації управління регіоном.
3. Апробація теоретичних положень та базових принципів політики регіонального розвитку.
4. Особливості вироблення основних завдань політики регіонального розвитку.

Тестові завдання

1. *До завдань політики регіонального розвитку належать:*
 - а) стабілізація соціально-економічного розвитку регіону;
 - б) концептуальне забезпечення розвитку регіону;
 - в) розподіл управлінських функцій між центром і регіонами;
 - г) комплексний розвиток регіону як цілісної системи.

2. Основним завданням дисципліни політика регіонального розвитку є:
- а) вивчення проблем, ресурсного потенціалу та основних напрямів розвитку регіонів;
 - б) дослідження процесів становлення регіонального розвитку та його елементів, шляхів і методів вдосконалення структури його інституційного забезпечення, політико-правових проблем управління регіоном, прийняття відповідних управлінських рішень;
 - в) обидві відповіді правильні;
 - г) правильних відповідей немає.

Література [17–19; 21]

Тема 3. Регіон в адміністративно-територіальній системі України

1. Регіон.
2. Регіоналізм.
3. Адміністративно-територіальна система України.
4. Регіон в адміністративно-територіальній системі України.
5. Теоретичні засади регіонального управління.
6. Територіальна організація влади в Україні.
7. Реформування системи територіальної організації влади у контексті європейської інтеграції України.

Питання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте особливості регіону як окремої адміністративно-територіальної, історичної, економічної, суспільно-політичної одиниці.
2. Що таке регіоналізм?
3. Висвітліть основні напрями вдосконалення адміністративно-територіальної системи України.
4. Поясніть засадничі принципи регіонального розвитку.
5. Назвіть категорії регіонального управління, місцевого самоврядування, сучасні методологічні підходи щодо формування регіональної політики та політики органів місцевого самоврядування для регіонального розвитку.
6. Висвітліть особливості регіонального розвитку на сучасному етапі розвитку України.
7. Визначте та оцініть фактори, які впливають на соціально-економічне становище регіону, його ресурсний потенціал, спеціалізацію та місце в системі територіального розміщення продуктивних сил України.
8. Розкрийте основні напрями реформування адміністративно-територіальної системи у сучасній Україні.

Теми рефератів

1. Моделі адміністративно-територіальних реформ в Україні.

2. Європейський та світовий досвід реформування адміністративно-територіальних реформ та шляхи його впровадження в Україні.
3. Концепції та підходи щодо районування України.
4. Передумови ефективного функціонування адміністративно-територіальної моделі.
5. Державна політика щодо реформування адміністративно-територіальної моделі України: головні проблеми та шляхи реформування.

Тестові завдання

1. *Інститутом економіки НАН УРСР Україна була поділена на такі райони:*
 - а) Центральний;
 - б) Північно-Східний;
 - в) Південно-Східний;
 - г) Південно-Західний;
 - д) Північний;
 - е) усі відповіді неправильні;
 - є) усі відповіді правильні;
 - ж) ваш варіант.
2. *Віце-прем'єр-міністром з питань адміністративно-територіальної реформи у першому уряді Ю. Тимошенко був призначений:*
 - а) М. Томенко;
 - б) Р. Безсмертний;
 - в) О. Рибачук.

Література [1; 17–19; 21]

Тема 4. Централізація і децентралізація у політиці регіонального розвитку

1. Сутність управління регіоном.
2. Організація управління розвитком регіону.
3. Організаційно-правові аспекти регіонального управління.
4. Централізація і децентралізація у політиці регіонального розвитку в умовах ринкової економіки та інтеграції України у світову систему.
5. Регіональна політика держави та її основні компоненти.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність процесу управління регіоном?
2. Назвіть засадничі стратегії організації управління розвитком регіону.
3. Як ви розумієте організаційно-правові засади та інструменти політики регіонального розвитку?
4. Назвіть характерні риси централізації регіонального розвитку.
5. Яким чином здійснюється децентралізація процесу управління регіоном?

6. Розкрийте сутність глибинного зв'язку децентралізації процесу управління регіоном з адміністративною та адміністративно-територіальною реформами.

7. Перелічіть основні складові нормативного забезпечення регіонального розвитку.

8. Проаналізуйте політико-правові проблеми управління регіонами.

9. Схарактеризуйте стан нормативно-правової бази регіонального розвитку та шляхи її вдосконалення.

10. Проаналізуйте механізми й методи управління економікою регіону, виходячи із завдань економічної реформи.

11. Схарактеризуйте показники розвитку регіону на найближчу й віддалену перспективи на основі існуючого стану справ за умов наявних ресурсів у межах чинного правового поля шляхом зіставлення ресурсів і потреб.

Теми рефератів

1. Світові моделі децентралізації управління розвитком регіону.
2. Національний досвід децентралізації в управлінсько-регулятивній діяльності.
3. Дослідження моделей децентралізації управління розвитком регіону в Україні та за кордоном: порівняльна характеристика.
4. Механізми запровадження інновацій у процесі децентралізації.

Тестові завдання

1. *Дайте правильну відповідь. Управління розвитком регіону – це:*
 - а) сукупність управлінсько-регулятивних дій, які забезпечують розвиток регіону, виходячи з наявних ресурсів та потреб;
 - б) сукупність структур та кадрового потенціалу, що забезпечує розвиток регіону;
 - в) здатність оперативно застосовувати управлінські рішення для розвитку регіону;
 - г) цілеспрямований інформаційний вплив на мешканців регіону з метою спрямувати його на отримання бажаних результатів.
2. *Знайдіть неправильну відповідь. Децентралізацією управління регіоном не може бути:*
 - а) передача права прийняття рішень щодо регіонального розвитку місцевим органам виконавчої влади та місцевого самоврядування;
 - б) розподіл повноважень, сфер діяльності та компетенції між центральними та місцевими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування;

Література [1; 3; 17–19; 21]

Змістовий модуль II. Історичні традиції в регіональному розвитку України

Тема 5. Регіональний розвиток Київської Русі

1. Формування адміністративно-територіальної моделі Київської Русі.
2. Полюддя. Інститут намісників.
3. Великі та удільні князівства.
4. Процеси структурних деформацій у регіональній політиці XI–XIII ст.
5. Формування регіональних ринків.
6. Місцеві еліти та їхній вплив на відцентрові процеси.

Питання для самоконтролю

1. Висвітліть регіональні (локальні) особливості Трипільської культури.
2. Проаналізуйте політику царських скіфів щодо інших племен Великої Скіфії.
3. Розкрийте причини формування системи удільних князівств.
4. Дайте оцінку процесам сепаратизації (феодальної роздрібності) Київської Русі XII–XIII ст.
5. Покажіть особливості статусу Галицько-Волинської держави.
6. Схарактеризуйте роль зовнішніх та внутрішніх чинників у національному, соціально-економічному, політичному розвитку українських земель Києво-Руської доби.
7. Дайте оцінку причинам і процесу феодально-політичної роздробленості.
8. Проаналізуйте розвиток адміністративно-територіальної моделі Київської Русі.
9. Дайте оцінку процесу консолідації та структуризації галицько-волинських земель.
10. Розкрийте інституційне, кадрове, фінансове, правове забезпечення регіональної політики київських та галицько-волинських великих князів.

Теми рефератів

1. Регіональні конфлікти у політичній культурі Київської Русі.
2. Міжкнязівські з'їзди та їх роль у локалізації конфліктів та виробленні нової адміністративно-територіальної моделі середньовічної України.
3. Освоєння південно-українських земель (Тьмутаракань, Олешня).
4. Взаємини киево-руських земель з кочовими племенами у межах своїх володінь (торки, берендеї, клобуки).

Тестові завдання

1. *До складу Великої Скіфії входили племена:*
 - а) царські скіфи;
 - б) скіфи-орачі та землероби;
 - в) каліпиди;
 - г) неври та будини;

- д) усі зазначені;
- е) ваш варіант.

2. *Знайдіть неправильну відповідь. З удільних князівств Київської Русі не було розташоване на території України:*

- а) Новгород-Сіверське;
- б) Переяславське;
- в) Полоцьке;
- г) Турово-Пінське;
- д) Чернігівське.

3. *Зазначте, в якому з давньоруських князівств формою державного устрою була республіка:*

- а) Новгородському;
- б) Переяславському;
- в) Київському;
- г) Галицько-Волинському;
- д) Чернігівському.

Література [1; 3; 17–19; 21]

Тема 6. Особливості розвитку регіонів України в литовсько-польську добу

1. Українські землі у складі ВКЛ та Польщі.
2. Скасування автономності українських земель.
3. Воєводства та землі.
4. Національно-культурна, соціальна та економічна політика на українських землях та їх особливості у регіонах.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягають особливості національно-культурного розвитку українських земель під владою ВКЛ?
2. Схарактеризуйте структуру української еліти регіонів.
3. Розкрийте процес політико-правового наступу на українські землі під владою ВКЛ та польської корони.
4. Наведіть приклади опору українських регіонів наступу польських і литовських феодалів.
5. Проаналізуйте процес складання української державності в різних регіонах під владою Польщі та Литви.
6. Дайте оцінку діяльності козацтва на українських теренах.
7. Схарактеризуйте регіональні соціальні та економічні особливості розвитку українських земель під владою Польщі та Литви.
8. Дайте оцінку впливу міжрегіональних економічних зв'язків на політичну соборність українських регіонів.

Теми рефератів

1. Проекти створення козацьких утворень – Лівобережного князівства (Й. Верещинського) та Бузько-Дністровського гетьманату (С. Наливайка).
2. Особливості розвитку Київського і Брацлавського воєводств.
3. Соціально-економічний і політичний розвиток Подільського і Волинського воєводств.
4. Основні напрями та особливості розвитку західноукраїнських земель у складі Речі Посполитої.

Тестові завдання

1. *До складу Польщі Галицька земля увійшла у:*
 - а) у 1349 р.;
 - б) 1366 р.;
 - в) 1370 р.;
 - г) 1387 р.;
 - д) 1389 р.;
 - е) правильних відповідей немає.
2. *Річ Посполиту, до складу якої увійшла більша частина українських земель, було створено у:*
 - а) 1560 р.;
 - б) 1566 р.;
 - в) 1569 р.;
 - г) 1575 р.;
 - д) 1580 р.
3. *Знайдіть правильну відповідь. До складу Речі Посполитої у кордонах до 1648 р. не входили:*
 - а) Київське, Брацлавське, Волинське і Подільське воєводства;
 - б) Руська земля і Белзьке воєводство;
 - в) Чернігівське воєводство;
 - г) Слобожанщина;
 - д) Закарпаття та Буковина;
 - е) ваш варіант.

Література [13; 17–19; 21]

Тема 7. Полково-сотенна модель в адміністративно-територіальній системі Української козацької держави

1. Формування полково-сотенної системи та її розвиток під час Національної революції 1648–1676 рр.
2. Еволюція системи управління українськими регіонами у період інкорпорації до складу Російської імперії.
3. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку українських регіонів у XVII–XVIII ст.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність процесу формування полково-сотенної системи України.
2. Перелічить основні інституції Козацького гетьманату.
3. Назвіть характерні та відмінні риси розвитку козацького самоврядування на Лівобережжі та Правобережжі.
4. Схарактеризуйте розвиток полково-сотенної системи України.
5. Визначте основні відмінності статусу полків та сотень.
6. Назвіть складові адміністративно-територіальної системи Гетьманату.

Теми рефератів

1. Розвиток полково-сотенної моделі державності на Лівобережжі та Правобережжі: структура, основні напрями, динаміка розвитку.
2. Особливості розвитку національно-визвольного руху в різних регіонах України.
3. Регіональна політика Б. Хмельницького.
4. Українські полки за наступників Великого гетьмана.
5. Запорозька Січ в адміністративно-територіальній моделі Козацького гетьманату.
6. Спроби гетьмана К. Розумовського модернізувати модель управління Гетьманатом.

Тестові завдання

1. *Визначте, які з воєводств Речі Посполитої увійшли до складу держави Б. Хмельницького згідно із Зборівською угодою 1649 р.:*
 - а) Київське, Чернігівське та Брацлавське;
 - б) Київське, Подільське та Брацлавське;
 - в) Київське, Волинське та Чернігівське;
 - г) Київське, Волинське, Брацлавське та Чернігівське.
2. *Визначте, яка кількість козацьких полків була в Лівобережній Україні за часів гетьманування І. Мазепи:*
 - а) 8;
 - б) 10;
 - в) 11;
 - г) 12.
3. *Знайдіть правильну відповідь. Полково-сотенну модель Гетьманату було скасовано у:*
 - а) 1657 р.;
 - б) 1709 р.;
 - в) 1764 р.;
 - г) 1775 р.;
 - д) 1782 р.;
 - е) усі відповіді неправильні.

Література [13; 17–19; 21]

Тема 8. Українські регіони у XIX – на початку XIX ст.

1. Входження українських земель до складу Російської та Австрійської імперії (1793, 1795 рр.).
2. Формування адміністративно-територіальної системи України у складі Російської імперії. Українські губернії.
3. Генерал-губернаторства. Київське генерал-губернаторство.
4. Особливості статусу Галичини та Буковини. Королівство Галиції та Лодомерії.
5. Закарпаття. Комітати. Жупи.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте особливості правового статусу українських земель у складі Австрійської (з 1866 р. Австро-Угорської) імперії.
2. Дайте характеристику структурним особливостям Волинської та Подільської губерній у складі Російської імперії.
 1. Розкрийте відмінні риси статусу Київського генерал-губернаторства.
 2. Висвітліть особливості адміністративно-територіального устрою українських земель у складі Російської імперії.
3. Вкажіть регіональні особливості Галичини у складі Австрійської (з 1866 р. Австро-Угорської) імперії.
4. Розкрийте особливості регіонального розвитку Буковини та причини її адміністративного виокремлення.
5. Дайте характеристику соціально-економічному, політичному, національно-культурному розвитку Закарпаття.
6. Соціально-економічний, політичний, національно-культурний розвиток українських земель у складі Російської імперії.

Теми рефератів

1. Міжрегіональні зв'язки українських земель у складі різних держав.
2. Розвиток національної свідомості населення українських регіонів.
3. Греко-католицька церква як чинник регіонального розвитку Західної України.
4. Шляхи еволюції адміністративно-територіального устрою українських земель у складі інших держав.

Тестові завдання

1. Статус окремого коронного краю Буковина отримала у:
 - а) 1787;
 - б) 1849;
 - в) 1866.
2. Визначте, у скількох повітах Галичини у першій половині XIX ст. переважало українське населення:
 - а) 6;

- б) 12;
- в) 18;
- г) ваш варіант.

3. *Визначте, яку кількість генерал-губернаторств було створено в XIX ст. на українських землях, які входили до складу Російської імперії:*

- а) 2;
- б) 3;
- в) 4;
- г) 5;
- д) правильних відповідей немає.

Література [13; 17–19; 21]

Тема 9. Розвиток українських регіонів у радянську добу

- 1. Український регіоналізм у добу національної революції 1917–1920 рр.
- 2. Утвердження радянської адміністративно-територіальної моделі в УРСР.
- 3. Створення областей та районів.
- 4. Молдавська АРСР у складі УРСР.
- 5. Радянізація Західної України (з 1939 р.).
- 6. Приєднання Буковини, Ізмаїльщини та Хотинщини (1940 р.).
- 7. Долучення Закарпаття до УРСР після Другої світової війни.
- 8. Вхідження Криму до складу УРСР (1954 р.) та особливості його інтеграції у народно-господарський комплекс УРСР.
- 9. Регіональний розвиток України у радянську добу.

Питання для самоконтролю

- 1. Розкрийте сутність радянської адміністративно-територіальної моделі в УРСР.
- 2. Схарактеризуйте змістовні ознаки процесу радянізації Західної України.
- 3. Визначте особливості регіонального розвитку України у радянську добу.
- 4. У чому полягають недоліки радянської системи адміністрування?
- 5. Які основні види радянської системи адміністрування?
- 6. Назвіть рівні управління радянської адміністративної системи.
- 7. Визначте основні шляхи інтеграції Західної України в господарські та політичні механізми УРСР.

Теми рефератів

- 1. Механізми та засади розвитку регіональної політики Центральної Ради.

2. Місцева політика гетьмана Павла Скоропадського.
3. Регіональна політика у добу Директорії.
4. Особливості регіонального розвитку ЗУНР.

Тестові завдання

1. *Гетьман П. Скоропадський прийшов до влади в Україні:*
 - а) 1 квітня 1918 р.;
 - б) 15 квітня 1918 р.;
 - в) 29 квітня 1918 р.;
 - г) 30 квітня 1918 р.;
 - д) правильних відповідей немає.
2. *Першою столицею УРСР було місто:*
 - а) Київ;
 - б) Харків;
 - в) Дніпропетровськ.
3. *Передача Північної Буковини та Бессарабщини була легітимізована після відповідної радянсько-румунської угоди:*
 - а) Берлінською угодою;
 - б) Версальським миром;
 - в) Паризьким мирним договором;
 - г) правильні відповіді «а» і «б»;
 - д) усі відповіді правильні;
 - е) правильних відповідей немає.

Література [13; 17–19; 21]

Змістовий модуль III. Світові реалії політики регіонального розвитку

Тема 10. Регіональний розвиток в Європейському Союзі

1. Регіони в адміністративно-територіальній моделі Франції, Великої Британії, Німеччини.
2. Посилення повноважень регіонів.
3. «Європа регіонів» та єврорегіони.
4. Особливості статусу кантонів Швейцарії.
5. Проблема регіонального сепаратизму.
6. Каталонія та Галісія у складі Іспанського королівства.
7. Шотландія.
8. Ольстерське та баскське питання.

Питання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте природу регіональних моделей Франції.
2. Проаналізуйте політику регіонального розвитку Великої Британії.
3. Визначте політику уряду Німеччини щодо федеральних земель.
4. Розкрийте сутність проблеми регіонального сепаратизму в ЄС.

5. З'ясуйте шляхи розв'язання каталонської проблеми урядом Іс-панії.
6. Схарактеризуйте розподіл повноважень у моделях держав-членів ЄС.
7. Дайте визначення процесу регіоналізації.
8. Дайте оцінку особливостям шотландського розвитку.
9. Схарактеризуйте процес регіоналізації в ЄС.
10. Проаналізуйте особливості становлення статусу кантонів Швейцарії.

Теми рефератів

1. Регіональні соціальні, економічні, гуманітарні процеси в ЄС.
2. Формування бельгійської федеративної моделі.
3. Роль єврорегіонів у європейській інтеграції.
4. Участь України в єврорегіональних об'єднаннях.
5. Розв'язання проблеми регіонального сепаратизму в ЄС.
6. Вирівнювання регіональних диспропорцій у політиці держав-членів ЄС (на прикладі будь-якої країни-учасниці).
7. Загальноєвропейська політика розвитку регіонів та регіональні дотації.
8. Особливості управління та регулювання регіональними процесами в ЄС.

Тестові завдання

1. *Комітет регіонів в ЄС утворено після:*
 - а) Маастрихтської угоди;
 - б) Шенгенської угоди;
 - в) Римської угоди;
 - г) усі відповіді правильні;
 - д) правильних відповідей немає.
2. *Серед історичних областей Іспанії національну автономію мають:*
 - а) Каталонія;
 - б) Країна Басків;
 - в) Галісія;
 - г) Арагон;
 - д) Кастилія;
 - е) правильні відповіді «а» – «в»;
 - є) правильні відповіді «а», «г», «д»;
 - ж) усі відповіді правильні.
3. *Назвіть, який з європейських регіонів не входить до складу Франції:*
 - а) Ельзас;
 - б) Бретань;
 - в) Наварра;
 - г) Бургундія.

Література [13; 17–19; 21]

Тема 11. Особливості розвитку регіонів: модель США

1. Формування адміністративно-територіальної моделі США та її особливості.
2. Штати та їх повноваження у соціальному, економічному, гуманітарному розвитку.
3. Особливості розвитку штатів.
4. Взаємодія федеральних та муніципальних органів у регіональному розвитку.
5. Інтеграція іммігрантів у гуманітарний простір США.
6. Права автохтонного населення. Резервації.

Питання для самоконтролю

1. Виділіть головні засади формування адміністративно-територіальної моделі США.
2. Покажіть основні проблеми штатів у різних сферах.
3. Висвітліть особливості управління закладами освіти та охорони здоров'я у штатах.
4. Дайте визначення штатам.
5. Проаналізуйте етапи та шляхи формування адміністративно-територіальної моделі США.
6. Розкрийте механізми взаємодії муніципальних, регіональних та федеральних органів влади у США.
7. Дайте оцінку діяльності органів влади щодо розв'язання проблем емігрантів у різних регіонах.

Теми рефератів

1. Роль штатів у реалізації економічної, соціальної, гуманітарної політики на місцевому рівні.
2. Регіональні особливості Каліфорнії та її місце у федеральному просторі.
3. Взаємодія муніципальних, регіональних та федеральних органів влади у розв'язанні регіональних соціальних, економічних та гуманітарних проблем США.
4. Повноваження муніципальних, регіональних та федеральних органів влади щодо розвитку регіонів.

Тестові завдання

1. *На сьогоднішній день США є державою:*
 - а) федеративною;
 - б) унітарною;
 - в) конфедеративною.
2. *До складу США входить така кількість штатів:*
 - а) 48;

- б) 49;
 - в) 50;
 - г) 52.
3. *Визначте, яка з територій США не є штатом:*
- а) Аляска;
 - б) Гаваї;
 - в) Монтана;
 - г) Пуерто-Ріко.

Література [13; 17–19; 21]

Тема 12. Регіони та їх розвиток у Канаді, Австралії та Новій Зеландії

1. Особливості регіонального розвитку у провінціях Канади.
2. Права індіанців Півночі.
3. Квебек.
4. Нью-Фаунленд.
5. Австралійські штати.
6. Адміністративно-територіальна система Нової Зеландії.
7. Взаємодія федеральних та муніципальних органів та представницьких органів автохтонного населення.

Питання для самоконтролю

1. Як вплинули традиції регіональної політики Великої Британії на регіональні політики колишніх домініонів?
2. Розкрийте особливості статусу Квебеку в адміністративно-територіальній та політичній системі Канади.
3. Розкрийте механізми захисту прав корінних індіанців у Канаді.
4. Висвітліть головні методи розвитку регіонів в Австралії.
5. Висвітліть регіональні особливості Нової Зеландії.

Теми рефератів

1. Теоретичні засади регіональної політики Канади.
2. Механізми розвитку регіонів Австралії та Нової Зеландії.
3. Розвиток франкомовної культури Квебеку в контексті загально-канадської ідентичності.
4. Муніципальні установи Канади, Австралії та Нової Зеландії.
5. Органи щодо захисту прав індіанців Півночі та їхня роль у розвитку північних територій.
6. Маорі та їхнє місце у регіональних процесах.

Тестові завдання

1. *Домінуючою мовою Квебеку є:*
 - а) англійська;

- б) французька;
 - в) інші;
 - г) правильні відповіді «а» і «б»;
 - д) усі відповіді правильні.
2. *Заходами щодо відтворення позицій маорі у регіонах є:*
- а) сприяння збереження їхньої національної культури;
 - б) надання їм рівних громадянських та політичних прав;
 - в) створення економічних умов для інтеграції їх у новозеландське суспільство;
 - г) надання їм широких соціальних гарантій;
 - д) усі відповіді правильні;
 - е) правильні відповіді «в» і «г».
3. *Адміністративно-територіальна система та регіональна політика Канади, Австралії, Нової Зеландії формувалася під впливом:*
- а) досвіду Великої Британії;
 - б) вивчення усіх традицій та практики автохтонного населення;
 - в) світового досвіду;
 - г) власних інновацій;
 - д) правильні відповіді «а» – «в»;
 - е) усі відповіді правильні.

Література [13; 17–19; 21]

Тема 13. Розвиток регіонів у державах на пострадянському просторі

1. Регіональний розвиток Російської Федерації.
2. Федеральні округи.
3. Укрупнення регіонів.
4. Загальнодержавні та федеральні програми і проекти розвитку територій.
5. Регіональна політика у пострадянських державах Середньої Азії.
6. Розвиток регіонів у державах Закавказзя.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність поняття «укрупнення регіонів».
2. Дайте характеристику статусу федеральних округів.
3. Що таке федеральна програма розвитку?
4. Покажіть основні напрями регіонального розвитку Російської Федерації.
5. Проаналізуйте шляхи регіонального розвитку в державах Середньої Азії.
6. Окресліть сферу регулювання та управління регіональним розвитком у державах Закавказзя.
7. Розкрийте основні тенденції у розвитку регіоналістики Молдови.

Теми рефератів

1. Становлення та розвиток регіональної політики Білорусі після відновлення її незалежності.
2. Зміни у статусі регіонів Литви після вступу до ЄС.
3. Механізми розвитку регіонів Латвії.
4. Нова модель регіоналістики Естонії.
5. Реформування регіональної політики офіційного Тбілісі як чинник стабілізації у Закавказзі.
6. Повноваження регіонів у Вірменії та Азербайджані.

Тестові завдання

1. *Автономні утворення є у складі:*
 - а) Азербайджану та Грузії;
 - б) Вірменії, Туркменистану та Казахстану;
 - в) Узбекистану.
2. *Зазначте, які автономні утворення є у складі Грузії:*
 - а) Аджарія;
 - б) Абхазія;
 - в) Мегрелія;
 - г) Сванетія;
 - д) правильні відповіді «а» і «б»;
 - е) усі відповіді правильні.
3. *Республіка Каракалпакстан належить до країни:*
 - а) Казахстан;
 - б) Узбекистан;
 - в) Туркменістан;
 - г) Киргизстан.

Література [13; 17–19; 21]

Тема 14. Регіони в розвитку держав Азії, Африки, Латинської Америки та Океанії

1. Розвиток регіонів у державах Азії.
2. Особливості розвитку регіонів у Японії, Індії, Китаї та Південній Кореї.
3. Інституційне забезпечення регіонального розвитку в африканських державах.
4. Латиноамериканські особливості розвитку регіонів.
5. Мультирегіоналізм у державах Океанії.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте механізми розвитку регіонів (провінцій) у Японії.
2. Дайте оцінку розвитку провінцій у континентальному Китаї.

3. Визначте спільні та відмінні риси у моделях регіональних політик держав членів АСЕАН.
4. Схарактеризуйте загальну динаміку розвитку регіонів у державах Африки.
5. Розкрийте основні напрями реформування регіональної політики в країнах сучасного Близького Сходу.
6. Дайте оцінку федеральній політиці розвитку штатів у Мексиці.
7. Проаналізуйте регіональні політики держав Латинської Америки.

Теми рефератів

1. Таїландська модель розвитку регіонів як складова піднесення азійського тигра.
2. Особливості регіонального розвитку ПАР.
3. Бантустан як спроба розв'язання регіональних конфліктів.
4. Південнокорейська модель розвитку регіонів.
5. Розвиток регіонів на Тайвані.
6. Федеральна політика розвитку штатів Мексики.
7. Повноваження бразильських штатів.
8. Державне регулювання розвитку регіонів Аргентини.
9. Особливості регіонального статусу Сянгану (Гонконгу) та Аоминю (Макао).

Тестові завдання

1. *Бантустан був характерний для адміністративно-територіальної моделі ПАР періоду:*
 - а) апартеїду;
 - б) домініону (ПАС);
 - в) сучасної доби.
2. *Зазначте, які з регіонів не входять до складу Індії:*
 - а) Сінд;
 - б) Раджастан;
 - в) Біхар;
 - г) Непал;
 - д) Махараштра.
3. *Галапагоські острови є складовою:*
 - а) Панами;
 - б) Колумбії;
 - в) Еквадору;
 - г) Перу.

Література [13; 17–19; 21]

Змістовий модуль IV. Організаційно-правові засади регіонального розвитку України

Тема 15. Місцеві державні адміністрації та їх роль у реалізації політики регіонального розвитку

1. Місцеві державні адміністрації.
2. Обласна державна адміністрація.
3. Районна державна адміністрація.
4. Повноваження, функції та організаційна структура місцевих органів виконавчої влади.
5. Кадрове та фінансове забезпечення діяльності місцевих органів виконавчої влади.
6. Напрями реформування місцевих органів виконавчої влади в Україні.
7. Повноваження місцевих органів виконавчої влади щодо регіонального розвитку та перспективи їх удосконалення.

Питання для самоконтролю

1. Дайте оцінку повноваженням місцевих органів виконавчої влади.
2. Особливості здійснення діяльності місцевих органів виконавчої влади у соціально-економічному та політичному розвитку регіону.
3. Схарактеризуйте місцеві органи виконавчої влади у забезпеченні єдності державної політики.
4. Дайте оцінку особливостям впливу інституту державної служби на кадрове наповнення розвитку регіону.
5. Проаналізуйте вплив фінансового забезпечення на якість діяльності місцевих органів виконавчої влади.
6. Дайте оцінку особливостям державного контролю за діяльністю місцевих органів виконавчої влади.

Теми рефератів

1. Реалізація державної політики на рівні регіону.
2. Функції та організаційна структура місцевих органів виконавчої влади.
3. Стратегії розвитку місцевих органів виконавчої влади.
4. Політика держави у різних сферах регіональної політики: співвідношення категорій управління та регулювання.
5. Оцінка державної регіональної політики та її ефективність.
6. Шляхи реформування та коригування державної регіональної політики.

Тестові завдання

1. *Знайдіть неправильну відповідь. МДА мають право:*

- а) перевіряти дотримання законодавства органами місцевого самоврядування та їх посадовими особами, керівниками підприємств, установ, організацій, їх філіалів та відділень незалежно від форми власності й підпорядкування;
- б) залучати експертів та вчених до розробки програм та планів регіонального розвитку, їх підготовки та розгляду;
- в) отримувати відповідну статистичну інформацію від органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади, їх посадових осіб, політичних партій, громадських і релігійних організацій, підприємств, установ, організацій, їх філіалів та відділень незалежно від форми власності й підпорядкування з контрольованих питань, порушувати питання про їх відповідальність;
- г) формувати органи місцевого самоврядування.

2. *Державні цільові програми з розвитку інфраструктури регіонів, які реалізують місцеві державні адміністрації, розробляються за таких умов:*

- а) наявності проблеми, розв'язання якої неможливе засобами територіального чи галузевого управління і потребує державної підтримки, координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- б) відповідності мети програми пріоритетним напрямам державної політики;
- в) необхідності забезпечення міжгалузевих і міжрегіональних зв'язків, технологічно пов'язаних галузей та виробництв;
- г) наявності реальної можливості ресурсного забезпечення виконання програми;
- д) правильні відповіді «а» і «б»;
- е) правильні відповіді «в» і «г»;
- є) усі відповіді правильні.

Література [13; 17–19; 21]

Тема 16. Органи місцевого самоврядування у регіональному розвитку

1. Органи місцевого самоврядування (ОМС).
2. Обласна, міська, районна, районна у місті рада.
3. Формування ОМС.
4. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні.
5. Завдання та повноваження ОМС.
6. Функції та організаційна структура ОМС.
7. Повноваження виконавчих органів місцевих рад.
8. Кадрове, матеріальне та фінансове забезпечення діяльності МС.
9. Організація роботи органів та посадових осіб МС.
10. Комунальна власність як матеріальна основа МС.
11. Гарантії та відповідальність МС.
12. Управління комунальною власністю.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні поняття та визначення місцевого самоврядування.
2. Схарактеризуйте сучасну систему МС в Україні
3. Розкрийте напрями реформування МС в Україні.
4. Перелічіть основні гарантії МС в Україні.
5. Назвіть основні складові комунальної власності як матеріальної основи місцевого самоврядування.
6. Схарактеризуйте виключну компетенцію сільських, селищних та міських рад.
7. Визначте сутність процесу ефективної організації роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
8. Назвіть складові місцевого самоврядування, які реалізують заходи з регіонального розвитку.

Теми рефератів

1. Муніципальні органи у зарубіжних країнах.
2. Функції місцевого самоврядування як складова регіонального розвитку.
3. Шляхи вдосконалення нормативного забезпечення місцевого самоврядування.
4. Управління комунальною власністю у регіональному розвитку.
5. Нормотворча діяльність органів місцевого самоврядування.
6. Право комунальної власності.

Тестові завдання

1. *Знайдіть неправильну відповідь. До органів місцевого самоврядування належать:*
 - а) сільські, селищні, міські ради;
 - б) обласні та районні ради;
 - в) обласні та районні державні адміністрації;
 - г) Верховна Рада Автономної Республіки Крим;
 - д) сільські, селищні та міські голови;
 - е) неправильних відповідей немає.
2. *Основними напрямками діяльності органів місцевого самоврядування щодо підвищення ефективності управління пасажирським транспортом у політиці регіонального розвитку є:*
 - а) оновлення рухомого складу пасажирського транспорту;
 - б) розробка і реалізація комплексу дієвих заходів, спрямованих на збереження функціональних можливостей транспортної схеми населених пунктів та її розвитку для розв'язання першочергових проблем перевезення пасажирів;
 - в) приватизація комунальних транспортних підприємств;
 - г) правильні відповіді «а» і «б».

Література [15; 17–19; 21]

Тема 17. Аналіз, його завдання, види та методи в регіональному розвитку

1. Аналіз у політиці регіонального розвитку.
2. Аналіз регіонального розвитку.
3. Аналіз розвитку економічних районів України.
4. Види та методи аналізу регіонального розвитку.
5. Стратегічний аналіз середовища.
6. Характеристика внутрішнього стану регіону та регіональних інституцій.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність поняття «аналіз регіонального розвитку».
2. Перелічіть основні складові аналізу регіонального розвитку.
3. Назвіть складові підготовки практичних рекомендацій для органів державної влади й місцевого самоврядування щодо вибору ефективних інструментів і варіантів економічного регулювання регіонального розвитку на основі методів порівняльного аналізу стану національного і регіональних ринків, ступеня лібералізації економіки й фінансової стабілізації, рівня ефективності приватизації.
4. Схарактеризуйте порядок підготовки внутрішньої нормативної документації щодо виконання завдань програм і проектів регіонального розвитку.
5. Схарактеризуйте порядок аналізу регіонального розвитку.
6. Назвіть основні етапи аналізу регіонального розвитку та визначте їх характерні особливості.
7. Визначте сутність підведення підсумків аналітичної діяльності щодо регіонального розвитку.

Теми рефератів

1. Створення умов для аналізу регіонального розвитку.
2. Концептуальне наповнення та принципи аналізу регіонального розвитку.
3. Аналіз зовнішнього середовища в аналізі регіонального розвитку.
4. Структура та механізми аналізу регіонального розвитку.
5. Особливості аналітичного супроводу управління регіональним розвитком в Україні.

Тестові завдання

1. *Знайдіть неправильну відповідь. Аналіз регіонального розвитку включає:*
 - а) визначення, перевірку та деталізацію проблеми регіону;
 - б) вибір критеріїв її оцінювання та оцінювання ефективності розв'язання проблеми;
 - в) розроблення та порівняння альтернативних варіантів розв'язання проблеми та вибір прийняттого варіанта;

- г) визначення засобів досягнення цілей та шляхів реалізації;
 - д) моніторинг (поточний) дієвості впровадження політики регіонального розвитку;
 - е) підсумкову оцінку наслідків (соціальних, економічних, політичних, гуманітарних) розв'язання проблеми;
 - є) конкретні пропозиції щодо впровадження цієї політики в життя;
 - ж) усі відповіді правильні;
- 3) правильних відповідей немає.
2. Основними рисами економічного аналізу в політиці регіонального розвитку є:
- а) розроблення та використання в аналізі системи показників;
 - б) оцінювання цих показників у взаємозв'язку та взаємозалежності;
 - в) системний підхід для вивчення об'єктів аналізу;
 - г) узагальнення матеріалів аналізу;
 - д) правильні відповіді «а» і «б»;
 - е) правильні відповіді «в» і «г»;
 - є) усі відповіді правильні.

Література [3; 15; 17–19; 21]

Тема 18. Планування регіонального розвитку: сутність, форми, методи

1. Сутність, форми та методи планування регіонального розвитку та його еволюція.
2. Цільове орієнтування стратегії та визначення пріоритетів.
3. Система стратегічного планування регіонального розвитку та її складові.
4. Сутність, форми, методи стратегічного планування регіонального розвитку.
5. Етапи та функції стратегічного планування.
6. Технологія стратегічного планування та організаційне забезпечення його процесу.
7. Моделі системи стратегічного планування.
8. Довгострокові документи стратегічного планування.
9. Пріоритети стратегії регіонального розвитку в державному управлінні.
10. Середньострокові документи стратегічного планування.
11. Розробка програм розвитку регіонів та стратегія євроінтеграції України.

Питання для самоконтролю

1. Визначте шляхи впровадження стратегії розвитку регіону.
2. Висвітліть роль вимірювання в реалізації стратегій регіонального розвитку економіки України.

3. Покажіть структуру зовнішніх та внутрішніх факторів регіонального розвитку.
4. Схарактеризуйте етапи розробки програм розвитку регіонів та стратегію євроінтеграції України.
5. Розкрийте сутність типової моделі процесу планування регіонального розвитку.
6. Назвіть головні напрями стратегії регіонального розвитку.
7. Розкрийте технологію, форми й методи стратегічного та оперативного планування розвитку регіону.
8. Дайте оцінку розробці стратегій економічного розвитку регіону.

Теми рефератів

1. Особливості стратегічного планування регіонального розвитку.
2. Макропропорції у плануванні регіонального розвитку.
3. Визначення місії та стратегічних цілей.
4. Механізми стратегічного планування регіонального розвитку.
5. Розробка стратегічного плану регіональних інституцій: аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів; розробка програми інституцій; показники оцінки діяльності; фінансовий план.
6. Впровадження стратегії розвитку регіону.
7. Оцінювання (вимірювання) та моніторинг результатів реалізації стратегій регіонального розвитку.

Тестові завдання

1. *Визначте, які бувають форми планування:*
 - а) директивне та індикативне;
 - б) міждержавне, загальнодержавне, макроекономічне, регіональне, галузеве, мікроекономічне;
 - в) економічне, демографічне, соціальне, фінансове, зовнішньоекономічне, науково-технічне, інвестиційне, екологічне;
 - г) наддовгострокове (понад 15 років), довгострокове (5-15 років), середньострокове (1-5 років), короткострокове (1 місяць – 1 рік), оперативне (до 1 місяця);
 - д) стратегічне, тактичне;
 - е) планування розвитку територій;
 - є) усе зазначене;
 - ж) ваші варіанти.
2. *Форми планування в політиці регіонального розвитку залежать від:*
 - а) рівнів планування (міждержавний, загальнодержавний та регіональний) суб'єктів господарювання, їх асоціацій;
 - б) сфери планування (соціальна, науково-технічна, екологічна, фінансова та інші аспекти планування);
 - в) горизонту планування (довгострокове, середньострокове, поточне);
 - г) кола розв'язуваних проблем (стратегічне і тактичне планування);

- д) правильні відповіді «а» і «б»;
- е) правильні відповіді «в» і «г»;
- є) усі відповіді правильні.

3. Під час планування в політиці регіонального розвитку використовують наступні методи:

- а) балансовий, нормативний, аналітичний, програмно-цільовий;
- б) економіко-математичного моделювання, експертних оцінок;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

Література [3; 17–19; 21; 25]

Тема 19. Сталість розвитку регіону та методологія її оцінювання

- 1. Сталість розвитку регіону.
- 2. Оцінювання сталості розвитку регіону та його критерії.
- 3. Комплексність оцінювання сталості розвитку регіону.
- 4. Регіон у системі територіального розміщення продуктивних сил України.
- 5. Спеціалізація регіонів України.
- 6. Регіональна соціально-економічна політика.
- 7. Вирівнювання соціально-економічного розвитку регіонів.

Питання для самоконтролю

- 1. Розкрийте сутність поняття «сталість».
- 2. Схарактеризуйте змістовні ознаки сталості окремих підсистем.
- 3. Визначте програмно-прогностичні орієнтири сталості.
- 4. У чому полягають засади та принципи світового сталого розвитку регіонів?
- 5. Які основні механізми забезпечення сталості ви знаєте?
- 6. Покажіть рівні системності як чинники сталості регіонального розвитку.

Теми рефератів

- 1. Механізми вироблення та реалізації стратегії сталого розвитку регіонів.
- 2. Фактори сталості регіонального розвитку.
- 3. Світовий та вітчизняний досвід визначення сталості регіонального розвитку.

Тестові завдання

- 1. *Границя сталості еколого-економічної системи регіону – це:*

- а) граничний стан системи, яка зазнала максимального негативного впливу зовнішніх і внутрішніх чинників, за якого вона ще може зберігати сталий стан;
 - б) результат взаємодії сторін регіонального розвитку, спрямованої на сталий розвиток еколого-економічної системи;
 - в) види обмеження діяльності щодо сталого розвитку регіону.
2. Основними напрямками регіональної соціально-економічної політики є:
- а) сприяння економічному розвитку регіонів;
 - б) сприяння розвитку соціальної інфраструктури та соціального захисту населення;
 - в) залучення інвестицій у розвиток регіонів;
 - г) правильні відповіді «а» і «б»;
 - д) усі відповіді правильні;
 - е) правильних відповідей немає.

Література [17; 18; 25]

Тема 20. Прогнозування регіонального розвитку

1. Прогнозування: поняття, сутність, форми та методи.
2. Система прогнозів.
3. Порядок розроблення прогнозів.
4. Прогнозування регіонального розвитку.
5. Довгострокове, середньострокове та короткострокове прогнозування.
6. Макропропорції у прогнозуванні.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте технологію, форми й методи стратегічного та оперативного прогнозування розвитку регіону.
2. Розкрийте етапи прогнозування та характеристики прогнозних моделей регіональних процесів.
3. Схарактеризуйте порядок розробки прогнозів розвитку регіону.
4. Розкрийте сутність довгострокового прогнозування.
5. Покажіть основні характеристики середньострокового прогнозування.
6. З'ясуйте вимоги до короткострокового прогнозування.
7. Схарактеризуйте якісні та кількісні параметри прогностичних моделей.

Теми рефератів

1. Прогнозування комплексного розвитку регіону.
2. Прогностичні принципи та ефекти в регіональному розвитку.
3. Класифікація методів прогнозування та типологія прогнозів.
4. Методологічні підходи до прогнозування регіонального розвитку України.

5. Моделювання регіонального розвитку та розвитку регіональних процесів.
6. Особливості прогнозування регіонального розвитку.

Тестові завдання

1. *Прогнозування регіонального розвитку – це:*
 - а) оцінка перспектив розвитку регіону на основі досвіду (аналогії);
 - б) процес екстраполяції тенденцій та закономірностей розвитку регіону, що включає дослідження, планування, здійснення контролю у навчальних закладах;
 - в) створення моделей стану регіону в майбутньому;
 - г) усі відповіді правильні;
 - д) правильних відповідей немає.
2. *У теорії та практиці прогнозування в політиці регіонального розвитку розрізняють такі групи пропорцій в економіці:*
 - а) загальноекономічні групи;
 - б) міжгалузеві групи;
 - в) внутрішньогалузеві групи;
 - г) внутрівиробничі групи;
 - д) правильні відповіді «а» і «в»;
 - е) правильні відповіді «б» і «г»;
 - є) усі відповіді правильні.
3. *До індуктивних методів прогнозування розвитку інфраструктури регіонів належать:*
 - а) методи прогновної екстраполяції;
 - б) метод найменших квадратів;
 - в) методи моделювання та метод змінних середніх;
 - г) метод адаптивного згладжування;
 - д) метод інтерв'ю та аналітичний метод;
 - е) розроблення сценарію та генерація ідей;
 - є) метод комісій та колективної генерації ідей (мозкова атака);
 - ж) матричний метод;
 - з) правильні відповіді «а» - «г»;
 - и) правильні відповіді «д» - «ж»;
 - і) усі відповіді правильні.

Література [3; 18; 19; 25; 29]

Змістовий модуль V. Соціально-економічний розвиток регіону в Україні

Тема 21. Організаційна структура управління соціально-економічним розвитком регіону

1. Організаційно-правові засади управління соціально-економічним розвитком регіону.
2. Міська та регіональна інфраструктура як об'єкт управління.
3. Виробнича інфраструктура регіону (міста, території).
4. Соціальна інфраструктура населених пунктів (міста).
5. Розвиток транспортної інфраструктури регіону.
6. Житлова політика.
7. Наукова інфраструктура міста.
8. Соціально-економічна інфраструктура комунікаційного комплексу регіону.
9. Регуляторні акти щодо соціально орієнтованої системи надання громадських послуг.
10. Реалізація політики економічного зростання у сфері надання громадських послуг.
11. Засади побудови соціально-економічної інфраструктури комунікаційного комплексу.
12. Базові положення управління соціально-економічними відносинами у сфері комунікаційних послуг.
13. Обґрунтування стратегій розвитку комунікаційної системи міста та регіону.
14. Практичні аспекти реалізації політики економічного зростання у сфері надання громадських послуг.
15. Структурні перетворення у взаєминах місцевого самоврядування з підприємствами та організаціями комунікаційного обслуговування.
16. Формування інфраструктури регіонального ринку та механізми їх регулювання.
17. Регіональний маркетинг.

Питання для самоконтролю

1. Покажіть основні складові комунікаційного забезпечення регіонів.
2. Схарактеризуйте системний підхід при визначенні стратегії розвитку комунікаційної системи.
3. Визначте особливості розвитку регіональної інфраструктури в Україні.
4. Дайте оцінку значенню соціальної інфраструктури населених пунктів у регіональному розвитку.
5. Виділіть головні принципи структурних перетворень у взаєминах органів місцевого самоврядування з підприємствами та організаціями комунікаційного обслуговування.

6. Покажіть основні проблеми становлення регіонального маркетингу.
7. Схарактеризуйте комунікативне забезпечення регіону.
8. Розкрийте особливості наукової інфраструктури регіону та її значущість у регіональному розвитку.
9. Схарактеризуйте особливості транспортної інфраструктури регіону.
10. Розкрийте сутність регіональної житлової політики.
11. Розкрийте сутність нормативно-правового середовища функціонування й реформування інфраструктури регіону методами її аналізу.
12. Визначте роль закладів охорони здоров'я регіону в наданні медичних послуг.
13. Схарактеризуйте управління соціально-економічними відносинами та інфраструктурою комунікаційного забезпечення у регіонах України.

Теми рефератів

1. Опрацювання засобів управління, облаштування інфраструктури, підвищення продуктивності системи.
2. Регіональні ринки.
3. Сфера надання громадських послуг регіону.
4. Управління соціально-економічними відносинами у сфері комунікацій.
5. Особливості маркетингових досліджень у сфері комунікацій.
6. Політика органів місцевого самоврядування з розбудови інфраструктури регіону.
7. Виробнича інфраструктура регіону (міста, території).
8. Соціальна інфраструктура населених пунктів.
9. Механізми розвитку транспортної інфраструктури регіону.
10. Шляхи оптимізації регіональної житлової політики.
11. Особливості використання наукової інфраструктури регіону в його інноваційному розвитку.
12. Управління соціально-економічною інфраструктурою комунікаційного комплексу регіону.

Тестові завдання

1. *На сьогоднішній день регіональна інфраструктура включає:*
 - а) регіональний господарський комплекс (промисловість, будівництво, сільське господарство, транспорт, зв'язок);
 - б) регіональну соціальну інфраструктуру;
 - в) населення і трудові ресурси;
 - г) природне середовище;
 - д) правильні відповіді «а» і «б»;
 - е) усі відповіді правильні.
2. *Одиницями територіальної структури соціальної інфраструктури є:*
 - а) країна та регіон;
 - б) автономна республіка, область;

- в) місто, сільський адміністративний район, населений пункт;
- г) правильні відповіді «б» і «в»;
- д) усі відповіді правильні.

Література [17–19; 21]

Тема 22. Основні методи та важелі державного регулювання регіонального розвитку та управління трудовими ресурсами регіону

1. Важелі державного регулювання регіонального розвитку.
2. Державний облік і контроль.
3. Трудові ресурси регіону та сучасні тенденції їх розвитку.
4. Трудові ресурси як багатовимірна категорія управління.
5. Основні методи державного регулювання регіонального розвитку.
6. Регіональні особливості відтворення трудових ресурсів у період ринкових трансформацій економіки.
7. Правове регулювання процесу управління трудовими ресурсами регіону. Методи оцінювання використання трудових ресурсів регіону.
8. Системний підхід до управління трудовими ресурсами регіону.
9. Проблеми ефективного використання трудових ресурсів регіону.

Питання для самоконтролю

1. Які основні види державного обліку і контролю ви знаєте?
2. Що таке регіонально-управлінський аудит?
3. Проаналізуйте методи визначення ефективності регіонального розвитку.
4. Розкрийте механізми оцінювання якісних характеристик трудового потенціалу регіону.
5. Висвітліть оцінку стартових умов формування трудового потенціалу регіону.
6. Схарактеризуйте умови функціонування трудового потенціалу регіону.
7. Висвітліть головні напрями збереження та трудового потенціалу регіону.
8. Визначте особливості управління трудовими ресурсами регіону.
9. Покажіть регіональні особливості трудових ресурсів.
10. Яким чином здійснюється підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації трудових ресурсів?
11. Які нормативно-правові акти регулюють рух трудових ресурсів регіону?
12. Проаналізуйте напрями змін основних характеристик трудових ресурсів регіону.
13. Висвітліть сучасні тенденції розвитку трудових ресурсів регіонів.

14. Виділіть головні принципи та перспективи ефективного використання трудових ресурсів регіону.

Теми рефератів

1. Контроль у державному управлінні та регулюванні розвитку регіону.
2. Відтворення трудових ресурсів регіонів.
3. Державний контроль за розвитком регіону.
4. Процес реалізації та завершення регіонально-управлінського аудиту.
5. Завдання і цілі регіонально-управлінського аудиту.
6. Якість регіонально-управлінського аудиту.
7. Механізми оцінювання ефективності державного контролю за регіональними процесами.

Тестові завдання

1. *До складових регіонально-управлінського аудиту належать:*
 - а) аналітичний і комунікативний процес;
 - б) збір даних та їх документування;
 - в) підготовка висновків;
 - г) врахування специфіки регіону;
 - д) аналіз даних і підбиття підсумків;
 - е) правильні відповіді «а» і «б»;
 - є) усі відповіді правильні.
2. *Індикатор регіонально-управлінських процесів:*
 - а) припущення про причини проблеми в регіональному управлінні;
 - б) візуально спостережені аспекти проблем регіонального управління;
 - в) правильні відповіді «а» і «б»;
 - г) усі відповіді правильні;
3. *Основними завданнями оцінювання ефективності регіонального управління є:*
 - а) аналіз стану справ у кожному регіоні;
 - б) вивчення усіх наявних процесів у регіонах з метою визначення їх кількісних та якісних характеристик;
 - в) коригування регіонального управління;
 - г) розробка рекомендацій з оптимізації структури регіонального управління;
 - д) правильні відповіді «а» - «в»;
 - е) усі відповіді правильні.

Література [6; 17–19; 21]

Тема 23. Бюджетні ресурси регіону та фінансові ресурси регіональних підприємств

1. Бюджетні ресурси регіону.
2. Концептуальні засади формування місцевих бюджетів.

3. Принципи формування доходної частини бюджетів регіонів.
4. Видатки з бюджетів регіону.
5. Міжбюджетні трансферти.
6. Фінансові ресурси регіональних підприємств.
7. Фінанси місцевих органів влади.
8. Бюджети місцевих органів влади (місцеві бюджети).
9. Субвенції з Державного бюджету України.
10. Місцеві податки та збори.
11. Повноваження міських органів влади та управління у сфері бюджету та фінансів.
12. Фінансово-кредитні ресурси місцевого самоврядування.
13. Фінансовий аналіз ресурсів регіону.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягають особливості аналізу та прогнозування бюджетних ресурсів регіону?
2. Схарактеризуйте структуру фінансового аналізу ресурсів регіону.
3. Дайте оцінку пріоритетним напрямкам використання бюджетних ресурсів.
4. Розкрийте повноваження місцевих органів влади та управління у сфері бюджету та фінансів.
5. Проаналізуйте сучасні механізми й методи залучення кредитних та інвестиційних ресурсів в економіку регіону.
6. Схарактеризуйте формування та виконання місцевих бюджетів і фінансів.
7. Наведіть шляхи формування фінансових ресурсів регіональних підприємств.
8. Підготуйте пропозиції щодо проведення збалансованої регіональної фінансово-бюджетної політики.
9. Схарактеризуйте власну податкову базу місцевого самоврядування, кредитоспроможність місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, регіональні накопичення та фінансові ринки.
10. Проаналізуйте основні місцеві податки та збори.
11. Дайте оцінку діяльності місцевих органів влади у бюджетній сфері.
12. Схарактеризуйте фінансовий аналіз бюджетних ресурсів регіону.
13. Дайте оцінку повноваженням місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування у бюджетній сфері.
14. Ознайомтеся з теорією та практикою місцевих фінансів зарубіжних країн.
15. Визначте місце і роль місцевих фінансів в економічній системі держави.
16. Порівняйте доходи та видатки місцевих бюджетів.
17. Розкрийте структуру фінансово-кредитних ресурсів регіону.

Теми рефератів

1. Місцеві бюджети у бюджетній системі України.
2. Сталий розвиток бюджетної сфери регіону.
3. Системний підхід до формування і реалізації бюджетної політики регіону.
4. Основні та альтернативні джерела поповнення місцевих бюджетів.
5. Регіональні особливості основних й альтернативних джерел поповнення місцевих бюджетів.
6. Пріоритетні напрями використання бюджетних ресурсів.
7. Збалансованість фінансово-інвестиційних ресурсів регіону.
8. Стратегії місцевої бюджетної політики.
9. Шляхи оптимізації муніципальних бюджетних видатків.
10. Аналіз, планування, проектування, прогнозування місцевої бюджетної політики.
11. Оцінка та основні показники ефективності місцевої бюджетної політики.

Тестові завдання

1. *Знайдіть неправильну відповідь. Бюджет розвитку – це:*
 - а) доходи бюджету;
 - б) видатки бюджету;
 - в) доходи і видатки бюджету, які утворюються та використовуються для реалізації програм розвитку, передусім соціально-економічного зміцнення матеріально-технічної бази;
 - г) видатки і доходи бюджету;
 - д) міжбюджетні трансферти та субсидії.
2. *До бюджетних ресурсів регіону належать:*
 - а) кошти обласних бюджетів та бюджету Автономної Республіки Крим;
 - б) міжбюджетні трансферти, надані обласним бюджетам та бюджету Автономної Республіки Крим з державного бюджету;
 - в) позабюджетні джерела доходів обласних бюджетів та бюджету Автономної Республіки Крим;
 - г) правильні відповіді «а» і «б»;
 - д) усі відповіді правильні;
 - е) правильних відповідей немає.

Література [8; 9; 17–19; 21]

Тема 24. Управління інвестиційною діяльністю регіону

1. Значення інвестицій для розвитку України та її регіонів.
2. Види інвестиційних ризиків та методи їх оцінювання.
3. Оцінювання інвестиційної привабливості регіону.
4. Інвестиційний рейтинг регіону.

5. Формування регіональних інвестиційних програм.
6. Системна регіональна інвестиційна політика: напрями та принципи.
7. Державне регулювання інвестиційної діяльності.
8. Депресивні регіони та механізми інвестування їх розвитку.
9. Спеціальні (вільні) економічні зони.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягають особливості аналізу та прогнозування попиту в інвестиційній сфері?
2. Проаналізуйте регіональні інвестиційні програми.
3. Схарактеризуйте структуру регіональних інвестиційних програм.
4. Розкрийте підходи до інвестування у спеціальні (вільні) економічні зони.
5. Наведіть принципи системної регіональної інвестиційної політики.
6. Назвіть стратегію вироблення інвестиційного рейтингу регіону.
7. Проаналізуйте нормативно-правову базу спеціальних (вільних) економічних зон.
8. Дайте оцінку сучасним механізмам і методам залучення кредитних та інвестиційних ресурсів в економіку регіону.
9. Схарактеризуйте ключові зовнішні та внутрішні чинники залучення інвестицій.
10. Дайте оцінку впливу інвестицій на розвиток регіональних ринків.
11. Дайте оцінку кредитним ризикам та кредитним рейтингам регіонів.

Теми рефератів

1. Показники діяльності вільних економічних зон.
2. Стратегії діяльності щодо розвитку вільних економічних зон.
3. Особливості розвитку вільних економічних зон за кордоном.
4. Вільні економічні зони у розвитку депресивних районів країн, що розвиваються.
5. Найвідоміші вільні економічні зони Китаю.
6. Райони зі спеціальним економічним статусом в управлінській практиці України.

Тестові завдання

1. *Знайдіть неправильну відповідь. До інвестиційних належать:*
 - а) ресурси, які витрачаються на підтримання життєдіяльності регіону (бюджетні витрати на утримання установ, соціальний захист населення, підтримання підприємствами виробничого процесу);
 - б) витрати на соціально-економічний розвиток регіону, модернізацію його підприємств, запровадження технічних інновацій, будівництво нових об'єктів соціального та виробничого призначення;
 - в) усе наведене.

2. *Зазначте, які з областей України, на вашу думку, можна назвати депресивними:*

- а) Тернопільську;
- б) Донецьку;
- в) Сумську;
- г) Херсонську;
- д) Львівську.

Література [17–19; 21]

Тема 25. Земельні ресурси, охорона навколишнього середовища та раціональне природокористування у регіоні

1. Ресурсний потенціал регіонів.
2. Основні напрями земельної політики в Україні та її регіональні особливості.
3. Становлення земельного ринку.
4. Земельний кадастр. Генеральні плани.
5. Зонінг.
6. Принципи регулювання земельних відносин у населених пунктах.
7. Оцінювання землі регіону. Оцінювання міських територій.
8. Регіональна екологічна політика.
9. Нормативно-правові засади охорони навколишнього середовища і раціонального природокористування.
10. Форми і методи ефективного природокористування регіону.
11. Регіональні особливості земельної політики в Україні.
12. Організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування у сфері управління ресурсами регіону.
13. Функції та регіональні особливості земельної політики в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте регіональні особливості земельної політики в Україні.
2. Розкрийте організаційну структуру управління земельними ресурсами регіону.
3. Наведіть функції ОМС щодо управління та регулювання земельними ресурсами регіону.
4. Назвіть види документів, які регулюють розвиток населених пунктів.
5. Проаналізуйте основні аспекти містобудівної діяльності в регіоні.
6. Дайте оцінку системі земельно-реєстраційних заходів у регіоні.
7. Схарактеризуйте екологічну безпеку регіону та механізми її реалізації.
8. Дайте оцінку процесу становлення земельного ринку регіону.
9. Дайте оцінку проблемі запровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій у регіонах.

Теми рефератів

1. Комплексне оцінювання ресурсів регіону.
2. Оцінювання міських територій у політиці регіонального розвитку.
3. Стратегії ефективного та раціонального використання ресурсів регіону.
4. Запровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій у регіоні як передумова регіонального розвитку.
5. Запровадження інновацій у природокористуванні регіону.
6. Організаційно-інформаційне забезпечення управління земельними ресурсами регіону.
7. Система земельно-реєстраційних заходів.
8. Принципи платного характеру використання землі регіону.
9. Формування та розвиток інфраструктури населених пунктів регіону.
10. Перспективні напрями у сфері регулювання земельних відносин у регіоні.

Тестові завдання

1. *Знайдіть правильну відповідь. Управління земельними ресурсами регіону передбачає такі основні складові:*
 - а) створення земельного надасте регіону;
 - б) розпорядження та використання земельними ресурсами;
 - в) контроль за використанням землі;
 - г) ваш варіант.
2. *Розрахунок нормативів використання природних ресурсів в Україні повинен здійснюватися з урахуванням таких положень:*
 - а) для кожного природного комплексу існує визначена величина максимально допустимого антропогенного навантаження, яке не порушує суспільних процесів;
 - б) при антропогенному навантаженні, значно вищому, ніж допустиме значення для кожної природної системи, граничний рівень порушення у природному стані цієї системи може бути усунений у результаті ліквідації навантаження за допомогою природоохоронних заходів;
 - в) якщо антропогенне навантаження на природне середовище перевищує граничний рівень, то розвиваються процеси незворотної деградації, які посідають насамперед природні ресурси;
 - г) правильні відповіді «а» і «б»;
 - д) усі відповіді правильні;
 - е) правильних відповідей немає.

Література [17–19; 21]

Змістовий модуль VI. Регіональні механізми реалізації державної політики щодо формування єдиного гуманітарного простору в Україні

Тема 26. Реалізація державної мовної політики у регіоні та її особливості

1. Управління освітою у регіоні.
2. Гуманізація та гуманітаризація освітянського процесу в регіоні.
3. Фінансове та кадрове забезпечення державної освітянської політики на регіональному рівні.
4. Реалізація державної мовної політики в інформаційному просторі регіону.
5. Шляхи оптимізації вироблення та реалізації регіональної освітянської політики.
6. Інформаційна політика в регіоні.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте особливості реалізації державної гуманітарної політики в регіоні.
2. Розкрийте сутність понять «державна мовна політика», «регіональний освітній простір».
3. Дайте характеристику сегментації освітнього простору регіону.
4. Що таке регіональний освітній запит (замовлення)?
5. Покажіть основні шляхи оптимізації вироблення та реалізації регіональної освітянської політики.
6. Вкажіть основні проблеми реалізації державної мовної політики в регіонах та шляхи їх подолання.
7. Проаналізуйте оптимальні напрями гуманізації та гуманітаризації освітянського процесу в регіоні.
8. Окресліть сферу управлінської та регулятивної діяльності в освітянському просторі регіону.
9. Розкрийте сутність типової моделі управління освітою регіону.

Теми рефератів

1. Реалізація державної мовної політики в регіоні та її особливості.
2. Освітня політика регіонів.
3. Освітній простір регіонів.
4. Механізми оптимізації державної мовної ситуації в регіонах.
5. Регіональні мовні пріоритети.
6. Мовні процеси в регіонах.
7. Концептуальне, фінансове, кадрове забезпечення реалізації державної мовної політики в регіоні.
8. Інформаційний простір регіону та його місце у національній інформаційній системі.

Тестові завдання

1. *Реалізація державної мовної політики в регіоні як пріоритет передбачає:*
 - а) розвиток і функціонування української мови як державної;
 - б) задоволення мовних потреб етнічних спільнот;
 - в) усе зазначене.
2. *Визначте, в яких регіонах України російська мова є офіційною:*
 - а) Автономна Республіка Крим;
 - б) Донецька область;
 - в) Луганська область;
 - г) м. Севастополь;
 - д) усі відповіді правильні.

Література [11; 12; 14; 24]

Тема 27. Управління культурними процесами в регіоні

1. Розвиток культурної інфраструктури.
2. Нормативно-правове, кадрове, фінансове забезпечення культурних процесів регіону.
3. Регіональні особливості культурних процесів в Україні.
4. Формування регіональних культурних програм.
5. Охорона, збереження та відтворення національної культурної спадщини в регіоні.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність поняття «національна історико-культурна спадщина».
2. Проаналізуйте зміст заходів щодо розвитку культурної інфраструктури регіону.
3. Що таке національна культурна ідентичність?
4. Дайте характеристику формуванню та розвитку регіональної культурної ідентичності.
5. Покажіть основні групи установ культури регіону.
6. Проаналізуйте культурні запити та потреби мешканців регіону.
7. Окресліть сферу управління та регулювання культурних процесів регіону.

Теми рефератів

1. Реєстрація та облік пам'яток національної історико-культурної спадщини в регіоні.
2. Фінансування охорони, збереження та відтворення національної історико-культурної спадщини в регіоні.
3. Коригування культурних процесів у регіонах України.

4. Особливості формування регіональних культурних програм.
5. Політика щодо вшанування пам'яті жертв голодоморів у діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.
6. Інституційне та кадрове забезпечення культурної політики регіонів.
7. Механізми та засади вдосконалення системи популяризації національної культури в регіонах.
8. Запровадження інновацій у систему культурної політики.

Тестові завдання

1. *До завдань регіональної культурної політики належать:*
 - а) інтегрування регіону в загальнонаціональний культурний простір;
 - б) відтворення, збереження та охорона національної історико-культурної спадщини;
 - в) задоволення культурно-освітніх потреб мешканців регіону;
 - г) відновлення, збереження та розвиток національної історичної пам'яті;
 - д) розвиток регіональної культурної ідентичності;
 - е) усі відповіді правильні;
 - є) правильних відповідей немає.
2. *Культурні заходи на регіональному рівні фінансуються, головним чином, за рахунок коштів:*
 - а) Державного бюджету;
 - б) обласних бюджетів;
 - в) районних та міських бюджетів;
 - г) шляхом залучення інвестицій та коштів спонсорів;
 - д) усі відповіді правильні.

Література [11; 12; 14; 54–57]

Тема 28. Церква та релігійні організації у гуманітарному просторі регіону

1. Взаємодія органів державної влади, регіонального управління, місцевого самоврядування та самоорганізації населення з церквою та релігійними організаціями.
2. Нормативно-правова база діяльності церкви та релігійних організацій у регіоні.
3. Діяльність УПЦ, УАПЦ, УПЦ-КП, УГКЦ у регіонах.
4. Проблема Єдиної Помісної Православної Соборної Церкви.
5. Церква та релігійні організації в культурно-духовному житті регіону.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність понять «державно-конфесійні відносини», «конфесійна регіоналізація».
2. Дайте характеристику позиціям основних православних церков у регіонах України.

3. Що таке конфесіоналізація суспільства?
4. Вкажіть основні православні церкви та їхніх ієрархів.
5. Проаналізуйте особливості взаємин органів влади з церквою та релігійними організаціями.
6. Окресліть сферу управлінського правління та регулювання діяльністю церков та релігійних організацій у регіонах.
7. Розкрийте сутність типової моделі процесу залучення церков та релігійних організацій до національно-духовного відродження регіонів.
8. З'ясуйте особливості взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування з церквою та релігійними організаціями у регіонах.

Теми рефератів

1. Становлення та розвиток православ'я у регіонах України.
2. Хід та особливості передачі культового майна та споруд церквам та релігійним організаціям у регіонах.
3. Механізми взаємодії органів державної влади, регіонального управління, місцевого самоврядування та самоорганізації населення з церквою та релігійними організаціями.
4. Особливості реалізації взаємин держави з церквою у світовій державно-управлінській практиці.

Тестові завдання

1. *Регіональна конфесіоналізація – це:*
 - а) посилення позицій церков у регіонах;
 - б) поділ регіонів за конфесійною ознакою;
 - в) обидва варіанти правильні;
 - г) обидва варіанти неправильні.
2. *Зазначте регіони України, в яких греко-католицька церква є домінуючою:*
 - а) Львівська область;
 - б) Закарпатська область;
 - в) Волинська область;
 - г) Івано-Франківська область;
 - д) Чернівецька область.

Література [11; 12; 45; 54–57]

Тема 29. Управління інтеграцією національних меншин у регіональні процеси

1. Репатріація та адаптація.
2. Представницькі органи національних меншин.
3. Національні меншини в соціальному та політичному житті регіону.
4. Залучення національних меншин до культурних процесів регіону.

5. Регіональні етнічні особливості.
6. Управління адаптацією національних меншин в українські соціокультурні процеси в Автономній Республіці Крим.
7. Загальнодержавні та регіональні адаптаційні програми.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність понять «адаптація», «репатріація».
2. Вкажіть основні риси процесу адаптації національних меншин у регіональні гуманітарні процеси.
3. Дайте характеристику основним регіональним національно-культурним об'єднанням.
4. Назвіть основні райони компактного проживання етнічних спільнот регіонів.
5. Що таке інтеграція етнічних спільнот у єдиний гуманітарний простір держави та регіональні гуманітарні процеси?
6. Покажіть основні вимоги етнічних спільнот регіонів.
7. Проаналізуйте основні вимоги етнічних спільнот регіонів.
8. Розкрийте сутність типової моделі інтеграції етнічних спільнот регіонів.
9. Окресліть сферу управління та регулювання процесами інтеграції, адаптації, репатріації.

Теми рефератів

1. Управління міжетнічною інтеграцією в регіональному розвитку.
2. Державна політика щодо етнічних спільнот регіонів.
3. Механізми інтеграції етнічних спільнот регіонів.
4. Міжнародна правова база репатріації.
5. Українське законодавство щодо інтеграції етнічних спільнот регіонів.
6. Особливості розвитку моделі інтеграції етнічних спільнот Криму.

Тестові завдання

1. *Інтеграція етнічних спільнот регіонів передбачає:*
 - а) управлінське, фінансове та нормативно-правове забезпечення;
 - б) концептуальне забезпечення, вивчення та запровадження світового досвіду;
 - в) кадрове та інституційне забезпечення;
 - г) усе зазначене.
2. *Зазначте регіони України де національні меншини становлять більшість населення:*
 - а) Автономна Республіка Крим;
 - б) Донецька область;
 - в) Луганська область;
 - г) м. Севастополь;
 - д) Одеська область;

е) усі відповіді правильні.

Література [2; 10; 24; 36; 54–57]

Тема 30. Взаємодія органів влади, управління, місцевого самоврядування та самоорганізації населення у формуванні єдиного гуманітарного простору

1. Взаємодія органів державної влади, регіонального управління, місцевого самоврядування та самоорганізації населення у забезпеченні реалізації програм регіонального розвитку.
2. Взаємодія центральних і місцевих органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування при формуванні єдиного гуманітарного простору в Україні та її регіональні особливості.
3. Регіональні особливості політичного менеджменту.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність понять «державно-управлінська взаємодія», «координація діяльності щодо вироблення і реалізації державної політики формування єдиного гуманітарного простору».
2. Дайте характеристику механізмам взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування у реалізації державної політики формування єдиного гуманітарного простору.
3. Що таке системна державно-управлінська взаємодія?
4. Покажіть основні напрями державно-управлінської взаємодії у політиці регіонального розвитку.
5. Проаналізуйте площини планування діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.
6. Окресліть сферу управлінського та регулятивного консультування у сфері державно-управлінської взаємодії.
7. Розкрийте сутність типової моделі процесу взаємодії у регіональному розвитку.

Теми рефератів

1. Планування діяльності місцевих органів виконавчої влади.
2. Планування спільної діяльності органів місцевого самоврядування
3. Регулювання та управління у процесах управління регіоном.
4. Механізми взаємодії діяльності органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади.
5. Особливості розвитку взаємодії діяльності органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади в Україні та за кордоном: порівняльна характеристика.

Тестові завдання

1. *Взаємодія у спільній діяльності органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади передбачає:*

- а) управлінське, фінансове та юридичне консультування;
- б) узгодження та коригування поточних та оперативних планів діяльності;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

2. *Взаємодія у спільній діяльності органів місцевого самоврядування та громадських організацій передбачає:*

- а) управлінське, фінансове та юридичне консультування;
- б) узгодження та коригування поточних та оперативних планів діяльності;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

Література [3; 20; 21; 29; 33; 54–57]

Методичні вказівки до написання реферату

Вибираючи тему реферату, студент на власний розсуд опрацює одну або три із запропонованих у переліку тем (з різних навчальних модулів). Варто вибирати так, щоб вона викликала інтерес або була пов'язана з практичною діяльністю студента, а також сприяла максимальному застосуванню знань та набуттю практичного досвіду. Одна тема вибирається у разі великого обсягу знайденого матеріалу, три теми – у разі невеликих обсягів матеріалів на кожен окрему тему.

При підготовці реферату студент повинен ознайомитися з навчальними посібниками, переліченими у списку літератури, а також самостійно зайнятися пошуком літератури з відповідного питання. Необхідно знайти глави чи розділи, які містять матеріал щодо конкретного питання та ретельно вивчити (прочитати, зрозуміти, законспектувати) його.

У рефераті потрібно концентровано викласти основний зміст відповідей на поставлені питання. По кожному питанню необхідно зробити стислий висновок. Відповіді на питання повинні бути досить повними, самостійними, відобразити рівень загальної культури та спеціальних знань студентів.

Обсяг реферату – 15-20 сторінок друкованого тексту. На початку роботи потрібно вказати тему реферату, викласти зміст реферату, який відбиватиме структуру роботи (чіткий порядок побудови тексту, зв'язок між окремими частинами). Структура реферату має бути такою: титульний лист (назва навчального закладу, інститут; кафедра, дисципліна, з якої виконується реферат; тема; прізвище, ім'я та по батькові студента, який виконав реферат; прізвище, ім'я та по батькові викладача, який має перевірити реферат; місто та рік виконання роботи); план роботи; вступ (де викладена актуальність та основні положення

вибраної теми, об'єкт та предмет аналізу); основна частина (основний зміст розглянутих питань); висновки; список використаної літератури (потрібно вказати навчальні посібники та додаткову літературу, що використані при написанні).

Особливу увагу слід приділити оформленню реферату. Він повинен бути виконаний охайно, ретельно. Кожне питання має підпитання та закінчується коротеньким висновком. Кожен розділ роботи починається з нової сторінки. Усі сторінки мають бути пронумеровані (крім першої – титульної) відповідно до плану роботи.

Вказівки до виконання індивідуальних завдань

Для активізації самостійної роботи студентів та здійснення поточного контролю знань пропонується виконання індивідуальних та творчих завдань. Теми індивідуальних та творчих завдань дають змогу активізувати комунікативні аспекти навчального процесу, надають студенту можливість розкрити свій творчий потенціал.

Індивідуальні та творчі завдання можуть носити як теоретичний, так і практичний характер. Ці форми самостійної роботи студентів розглядаються, по-перше, як метод популяризації соціального знання, по-друге, як можливість побачити позицію студента та спосіб її реалізації, по-третє, як метод активізації навчальної свідомості, подолання стереотипів та пошук нових форм вивчення соціальної дійсності. Підґрунтям для цього виступає сама форма завдання, яка поєднує індивідуальну позицію автора з необхідністю наукового її обґрунтування. Крім інтелектуального напруження, яке сприяє активізації мислення студента, творче завдання дає можливість найбільш повно розкритися студенту, тому що він бачить необхідність свого втручання у проблему, що досліджується.

Виконання індивідуальних та творчих завдань передбачає: вибір теми із переліку тем, запропонованих викладачем; відповідність викладеного матеріалу назві завдання; певний ступінь самостійності та творчості студента в осмисленості та викладенні теми завдання; логічність викладеного матеріалу.

Виконання індивідуальних та творчих завдань формує у студента:

- навички формулювання і аргументування власної точки зору;
- уміння аналізувати складні суспільні проблеми;
- уміння самостійно здобувати необхідну інформацію;
- навички критичного аналізу соціальної реальності та застосування

набутих теоретичних знань для їх практичного вирішення.

Сутність індивідуальних завдань з дисципліни «Політика регіонального розвитку» полягає в організації активного пошуку адекватних прийомів розв'язання проблемних соціальних ситуацій (ситуаційних завдань), запропонованих викладачем або самостійно сформульованих студентом. Алгоритм організації виконання індивідуальних завдань включає поетапне спрямування аналітичної діяльності студента на аналіз представленого матеріалу, постановку проблеми і завдань з підвищення якості емпіричних досліджень та контролю викладача за дослідницьким процесом, внаслідок чого визначається

динаміка переростання у студентів навичок навчальної роботи у вміння наукового пізнання. З дисципліни передбачені такі форми індивідуальних завдань:

- розв'язання ситуаційних завдань;
- виконання творчих завдань;
- індивідуальне науково-дослідне завдання.

Залежно від індивідуальних пізнавальних можливостей студентів викладач: 1) диференціює рівень складності індивідуальних завдань (чи буде матеріал вивчатися студентом самостійно або під керівництвом викладача, а саме, якщо студент спроможний без зайвих зусиль та затрат часу глибоко дослідити проблему самостійно, викладач може виконувати лише консультативну або контролюючу функцію, у протилежному випадку – викладач здійснює систематичне «супроводження» виконання індивідуального завдання); 2) визначити рівень співвідношення прояву студентами репродуктивних та продуктивних навичок та вмінь під час виконання індивідуального завдання; 3) використовувати, у разі необхідності, засоби стимулювання дослідницької активності студентів (результати роботи можуть бути використані для наукової публікації, виступу на конференції, практично реалізовані під час виробничої або дипломної практик тощо); 4) використовуючи диференційний підхід, визначити «контрольні точки», методи контролю та самоконтролю виконання студентами індивідуального завдання; 5) продумати альтернативні варіанти виконання студентом індивідуального завдання на випадок відхилення реального навчального процесу від запланованого.

У межах визначеної тематики студент вибирає один варіант. У вступі до роботи викладається обґрунтування вибору саме цих тем варіанту. Кожну тему опрацьовує і викладає в обсязі 1-2 сторінок електронного (друкованого) тексту (2-3 сторінки – письмового). Кожна тема викладається з нової сторінки. У висновках викладаються підсумкові міркування з опрацьованого матеріалу.

Використовуючи програмне забезпечення MS PowerPoint, студент у довільній формі презентації викладає основні положення вибраних тем.

ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Контроль успішності студента включає такі види: поточний, модульний за окремий змістовий модуль, підсумковий модульний за всю навчальну дисципліну, семестровий (академічний):

- **поточний контроль** проводиться з метою перевірки засвоєння студентами основних положень лекційного матеріалу і матеріалу, опрацьованого ними під час самостійної роботи; передбачає оцінювання успішності студентів під час аудиторних (семінарських, індивідуальних) занять та виконання ними окремих індивідуальних, контрольних завдань (написання рефератів, тематичних або інформаційно-наукових повідомлень тощо). При поточному контролі оцінюється: рівень оволодіння навчальним матеріалом, набутих знань, навичок і вмінь, активність і сумлінність роботи студентів на семінарських заняттях,

результати виконання ними індивідуальних завдань, якість і повнота підготовлених студентами рефератів або тематичних повідомлень.

Основними видами (засобами) поточного контролю є:

✓ експрес-опитування (або «фронтальне» опитування), яке здійснюється на початку кожного семінарського заняття протягом 5–7 хв. Студенти письмово відповідають на поставлене викладачем запитання, яке формулюється у вигляді суттєвої проблеми конкретного змістового модуля. Оцінка за експрес-опитування враховується при виставленні загальної оцінки роботи студента на семінарському занятті;

✓ опитування студентів з основних питань семінарського заняття;

✓ оцінювання підготовлених студентами на семінарське заняття рефератів, тематичних повідомлень тощо;

✓ перевірка у позанавчальний час або під час спланованих індивідуальних занять відпрацьованих студентом матеріалів за пропущені ним аудиторні заняття (лекцію чи семінарське заняття);

✓ перевірка відпрацьованих навчальних матеріалів студентами, які займаються за індивідуальним планом навчання;

• **модульний контроль за окремим змістовим модулем** – оцінювання у балах рівня опрацювання студентом теоретичного і практичного матеріалу в межах окремого змістового модуля навчальної дисципліни, успішності виконання ним фонду індивідуальних завдань.

При модульному контролі оцінюється в балах рівень теоретичної (знань) та практичної (навичок і вмінь) підготовки студента за всі змістові модулі, що складають окремий заліковий модуль.

Форма проведення модульного контролю – письмова (під час останнього семінарського заняття у межах конкретного залікового модуля).

• **підсумковий модульний контроль** – це накопичена студентом за всі залікові модулі та науково-дослідницьку роботу сума балів за бально-рейтинговою шкалою, яка переводиться в оцінку за національною шкалою.

Отримана студентом оцінка за національною шкалою може перескладатися з метою її підвищення за бажанням самого студента у період проведення тижня семестрового (академічного) контролю.

семестровий (академічний) контроль передбачає проведення заліку за дисципліну, під час якого студенту виставляється остаточна оцінка за навчальну дисципліну, яка визначається як середньозважена за результатами підсумкового модульного контролю та результату перескладання оцінки за навчальну дисципліну. Залік проводиться за класичною формою – усно, за переліком питань до підсумкового контролю.

З дисципліни передбачені такі критерії оцінки самостійної роботи студента:

- самостійне вивчення й поглиблене певних змістових модулів дисципліни та окремих питань – до 5 балів;

- вивчення матеріалу лекцій за конспектами, підручниками і спеціальною літературою – до 3 балів;

- підготовка реферату – до 10 балів;

- виконання індивідуальних, творчих завдань – до 10 балів;
- розв'язання ситуаційних завдань – до 5 балів;
- підготовка доповідей на студентських наукових конференціях – до 20 балів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Адміністративно-територіальний устрій України. Проблемні питання та можливі шляхи їх вирішення / С. О. Сивоконь, В. А. Яцюк, А. П. Заєць, О. Я. Матвіїшин та ін.; за заг. ред. В. Г. Яцуби. – К., 2003. – 321 с.
2. Антонюк О. В. Основи етнополітики: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: МАУП, 2005. – 432 с.
3. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: Проблеми теорії, методології, практики. – К.: Вид-во УАДУ, 2000. – 328 с.
4. Бюджет міста Києва на 2006 рік // Хрещатик. – 2006. – № 132/1 (2927/1). – 12 верес. (спецвипуск).
5. Воронков А. А. Методы анализа и оценки государственных программ в США. – М.: Наука, 1986. – 190 с.
6. Дехтяренко Ю. Стратегія розвитку міста: територіально-планувальний аспект // Управління сучасним містом. – 2001. – № 1–3. – С. 86–99.
7. Європейська хартія місцевого самоврядування та розвиток місцевої та регіональної демократії в Україні: наук.-практ. посіб. / упоряд. О. В. Бейко, А. К. Гук, В. М. Князев; за ред. М. О. Пухтинського, В. В. Толкованова. – К.: Крамар, 2003. – 396 с.
8. Завгородній Є. В. Стимулювання розвитку регіонів // Бюл. Дніпропетр. обл. упр. юстиції. – 2006. – № 1. – С. 27–32.
9. Зайченко О. П., Кузнецова І. С., Ільчук В. П. Регіональна політика підтримки інноваційної діяльності в малому бізнесі. – К.: НДІСЕП, 2005. – 101 с.
10. Збірка документів Ради Європи, ратифікованих Україною. – К.: Фенікс, 2006. – 496 с.
11. Звернення Президента України до Верховної Ради України 9 лютого 2006 року // Економіст. – 2006. – № 2 (лют.). – С. 12–17.
12. Інформаційні матеріали про роботу Кабінету Міністрів України за дев'ять місяців 2005 року. – 87 с.
13. Коліушко І. Б. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні. – К.: Факт, 2002. – 260 с.
14. Кононенко П. Українська освіта у світовому просторі // Освіта. – 2006. – № 40 (5224). – 11-18 жовт. – С. 2–7.
15. Куйбіда В. С. Принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування. – К.: МАУП, 2004. – 432 с.
16. Міграція населення України у 2005 році. – К.: Держ. комітет статистики України, 2006. – 104 с.

17. Павлов В. І. Політика регіонального розвитку в умовах ринкової трансформації (Теоретико-методологічні аспекти та механізми реалізації). – Луцьк: Надстир'я, 2000. – 580 с.
18. Регіональне управління: навч. посіб. / Л. М. Зайцева, С. М. Серьогін, Н. Й. Коніщева та ін.; за наук. ред. Л. М. Зайцевої. – Д.: ДФ УАДУ, 2000. – 240 с.
19. Романюк С. А. Політика регіонального розвитку в Україні: сучасний стан і нові можливості. Регіональні дослідження. – К.: Вид-во УАДУ, 2001. – 112 с.
20. Смирная В. М. Маркетинговые исследования регионального рынка образования // зб. наук. пр. Східноукр. нац. ун-ту. – Луганськ: Вид-во СНУ, 2000. – С. 168–169.
21. Стеченко Д. М. Управління регіональним розвитком: навч. посіб. — К.: Вища шк., 2000. – 223 с.
22. Стеченко Д. М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: навч. посіб. – К.: Вікар, 2002. – 374 с.
23. Строкань Т. М. Організаційна роль житлово-комунального господарства міста в забезпеченні його благоустрою // Регіональні перспективи. – 2000. – № 5.
24. Образование в Автономной Республике Крым. 2005 год. – Симферополь: ОАО «СГТ», 2006. – 192 с.
25. План дій для нового міністра: практич. посіб. / Т. Мотренко, А. Вишневський, В. Баєв, А. Бондаренко; за заг. ред. Т. Мотренка. – К.: Центр сприяння інституційному розвитку держ. служби, 2006. – 352 с.
26. Послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2000 році. – К.: Інформ.-вид. центр Держкомстату України, 2001. – 404 с.
27. Пропозиції Верховної Ради України до основних напрямів бюджетної політики на 2007 рік // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – 6 жовт.
28. Пропозиції Президенту: нова хвиля реформ. – К.: Комісія «блакитної стрічки», 2005. – 104 с.
29. Тертична В. В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. – К.: Основи, 2002. – 750 с.
30. Харьковский Б. Т., Бережной О. Н. Методы переработки бытовых отходов города // Зб. наук. пр. Східноукр. нац. ун-ту. – Луганськ: Вид-во СНУ, 2000.
31. Цветков В. В. Державне управління: основні фактори ефективності (політико-правовий аспект). – Х.: Право, 1996. – 164 с.

Додаткова

32. Батанов О. В. Територіальна громада — основа місцевого самоврядування. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – 260 с.

33. Бугай С. Н., Афанасьєва Л. Ф., Лисак Н. В. и др. Информационно-коммуникационная система государственного управления региональной политикой как составляющая «электронного правительства» // Информация, анализ, прогноз – стратегические рычаги эффективного государственного управления: Тезисы докладов / Материалы V Междунар. науч.-практ. конф. – К.: УкрИНТЭИ, 2006. – С. 28-37.
34. Бутирська Т. Державне будівництво: концептуальна трансформація // Зб. наук. пр. НАДУ. – 2005. – Вип. 2. – С. 20-29.
35. Вівчарик М. М. Україна від етносу до нації: навч. посіб. – К.: Вища шк., 2004. – 239 с.
36. Гакман С. Державне регулювання процесів запобігання етнополітичним конфліктам у контексті транскордонного співробітництва // Зб. наук. пр. НАДУ. – 2005. – Вип. 2. – С. 166-176.
37. Грицяк І. Моделі регіонального та місцевого рівнів європейського управління // Пробл. децентралізації: нац. та міжнарод. досвід: зб. матеріалів та док. / наук. ред. М. Пухтинський. — К.: Атака, 2006. – С. 269–279.
38. Доля І., Пожидаєв Є. Проблема реформування системи місцевого самоврядування: погляд з регіону (соціологічний аспект) // Аспекти самоврядування. – 2005. – № 5 (31). – С. 13–17.
39. Заєць А. Законодавче забезпечення реформи місцевого самоврядування і адміністративно-територіального устрою України // Матеріали наук.-практ. семінару «Реформування місцевого самоврядування в контексті конституційної реформи». Засідання Співки секретарів місцевих рад, 23-24 червня 2005 р., м. Бердянськ. – К., 2005.
40. Здіорук С. І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні XXI століття. – К.: Знання України, 2005. – 552 с.
41. Інноваційні шляхи муніципального розвитку (сучасний стан, прогнози, проекти і програми) // XI Всеукр. муніципальні слухання, м. Бердянськ 18–20 вересня 2006 р. — К.: Логос, 2006. – 50 с.
42. Інститути та інструменти розвитку територій. На шляху до європейських принципів / за ред. С. Максименка. – К.: Міленіум. – 244 с.
43. Іщенко О. Адміністрація Президента України як інструмент державної регіональної і муніципальної політики // Президент України та державна регіональна і муніципальна політика: зб. матеріалів та док. / за заг. ред. О. Дьоміна. – К.: Логос, 2002.
44. Іщенко О. Кадрове забезпечення місцевого та регіонального розвитку // Зб. наук. пр. НАДУ. – 2004. – Вип. 1. – С. 3–13.
45. Кальниш Ю. Інституціональні особливості аналітичного супроводу процесів вироблення та реалізації державної політики в сучасній Україні // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – 2006. – Вип. 2. – К.: Вид-во НАДУ, 2006. – С. 36–43.
46. Карий О. Інтернет-сторінки органів місцевого самоврядування деяких міст України // Аспекти самоврядування. – 2005. – № 4 (30). – С. 28–35.

47. Кобзар І. М. Концептуальні підходи до вирішення мовних проблем на Донеччині // Вісн. Донец. держ. ун-ту екон. і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – 2006. – № 2 (30). – С. 143–149.
48. Ковальчук Л. Доступ до культурного розмаїття: бібліотечне обслуговування етнічних громад Києва // Бібліотеки України в Криму 2006: зб. доп. і виступів науковців і фахівців України на міжнар. конф. «Крим – 2006», черв. 2006 р., м. Судак, АРК. – К.: НПБ України, 2006. – С. 67–72.
49. Козловський І. Стан та тенденції розвитку релігійної ситуації державно-церковних відносин на Донеччині: рік 2005 // Донецьк. вісн. Наук. тов.-ва ім. Шевченка. – Сер. «Філософія. Культура. Політика. Педагогіка». Т. 13. – Донецьк: Укр. культурологічний центр, 2006.
50. Лопушинський І. Відродження національної свідомості та самосвідомості як першочергова місія нової української влади // Вісн. НАДУ. – 2006. – Вип. 2. – С. 376–382.
51. Максюта А. Удосконалення бюджетного законодавства в контексті проведення адміністративно-територіальної реформи // Матеріали наук.-практ. семінару «Реформування місцевого самоврядування в контексті конституційної реформи». Засідання Співки секретарів місцевих рад, 23–24 черв. 2005 р., м. Бердянськ. – К., 2005.
52. Нижник Н. Р., Машков О. А. Системний підхід в організації державного управління. – К.: Вид-во УАДУ, 1998. – 160 с.
53. Невелєв О. М., Данилишин Б. М. Сталий розвиток регіону: стратегічні напрями і механізми. – К., 2002. – 127 с.
54. Омельчук В. Державна мовна політика та особливості її реалізації // Пробл. нац. безпеки України в умовах сучасного розвитку України: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, МАУП, 15 верес. 2006 р. – К., 2006. – С. 339–344.
55. Омельчук В. Державна політика створення єдиного гуманітарного простору: зарубіжний досвід // Діалог цивілізацій чи Четверта світова війна: Матеріали V всесв. конф., Київ, 25 трав. 2006 р. – К.: МАУП, 2007. – С. 273–283.
56. Омельчук В. Державна політика щодо увічнення пам'яті жертв Голодомору як чинник становлення національної історичної пам'яті // Голодомор 1932–1933 років в Україні: каральні органи більшовицького режиму: Матеріали V міжнар. наук. конф. (МАУП, 24 листоп. 2006 р.). – К., 2007. – С. 12–31.
57. Омельчук В. Управління культурними процесами як чинник формування єдиного гуманітарного простору України // Концептуальні засади формування менеджменту в Україні: Матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 16–17 листоп. 2007 р.). – К., 2007. – С. 563–583.
58. Пал Л. Аналіз державної політики / пер з англ. І. Дзюб. – К.: Основи, 1999.
59. Плющ Р. М. Формування структури місцевого самоврядування: організаційно-управлінський аспект. – Херсон: Вид-во ВАТ «ХМД», 2006. – 396 с.

60. Поляк О. В. Механізми надання управлінських послуг органами влади: Автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02. Механізми державного управління / Львів. ін-т держ. упр. НАДУ. – Л., 2006. – 20 с.
61. Президент України та державна регіональна і муніципальна політика: Зб. матеріалів та док. / за заг. ред. О. Дьоміна. – К.: Логос, 2002. – 236 с.
62. Проблеми децентралізації: національний та міжнародний досвід: зб. матеріалів та док. / наук. ред. М. Пухтинський. – К.: Атіка, 2006.
63. Проблеми залучення молоді до процесу прийняття рішень на місцевому і регіональному рівнях: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 15–16 груд. 2005 р. / ред. кол. І. Д. Бех (голов. ред.) та ін. – Т.: Тернограф, 2006.
64. Пухтинський М. Концептуальні підходи до перспектив місцевого і регіонального розвитку // Президент України та державна регіональна і муніципальна політика: зб. матеріалів та док. / за заг. ред. О. Дьоміна. – К.: Логос, 2002.
65. Реформа для людини: зб. матеріалів про шляхи реалізації адміністративно-територіальної реформи в Україні / ред. А. А. Москалюк. – К., 2005. – 238 с.
66. Розробка та реалізація стратегій розвитку територіальних громад: вітчизняний досвід / ред. С. Максименко, В. Нудельман, І. Санжаровський. – К.: Дата Банк Україна, 2003.
67. Социальная защита населения: сб. материалов по вопр. разработки и реализации инновационной стратегии эффективного предоставления социальной помощи и услуг населению Донецкой области. – Донецк, 2004 – 2006. – 89 с.
68. Тимошенко І., Власиневич О. Регіональні особливості управління міжнаціональними процесами (за матеріалами Рівненської області) // АПВП. – 2004. – № 1. – С. 202–206.
69. Удовиченко В. Міська влада: пріоритет діяльності – у сприянні новому поколінню // Аспекти самоврядування. – 2005. – № 5 (31). – С. 33–36.